ԱՒԵՏԱՒԵՐ

ՈՒՄՈՒՐ Ը ՏԻՆԻՅԷ,

ԻԼՄԻՅԷ, ՊԷՅԹԻՅԷ ՎԷ ՍԻՅԱՍԻՅԷՅԷ ՏԱՒՈ ՂԱԶԷԹԱ ՏԸՐ

ՃԻԼՏ 34. ԻՍԹԱՆՊՈԼ, ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ 3, 1891. Ե՝ 40

ՄԵՎԱՏՏ Ը ՄԻԻՆՏԵՐԻՃԷ

Սահիճ

ԷՄԻՆ ՕԼ ՊԻԼԻ՞Ը ՄԻՒԻՄ 313
ԽԷԼԱՍ ԷՅԼԷ (Շիր) 313
Բապպտա Մէսրուր Օ՛Լ 313
Մէքթէպլէր Մէհֆաաթըննա Օլարագ Փի-
յանդօ Զէքմէք 314
Միւթթէֆիտ ի Ամերիգա Խազինէսինտէքի
Ագչէնին Միգտարը 315
Զօգ Իշ Կէօրէն Մաքինալար 316
Մուհարբէրաթ . —
Մուխալէֆէթ Վէ Մուվաֆֆագիյէթ . 316
Մուամէլաթ Ը Չարպիյտան Չուսուլէ Կէ-
լէն Խալահաթ 317
Իլանաթ 318
Շույուհաթ Ը Սիյասիյէ 319
Ագճէլէրին Ֆիյաթը 320

ԱԻԵՏԱՒԵՐ. Հէր հաֆթա Ճուման էրթէսի կիւնիւ ճէշը օլուհուր։

Մեմալիք ի Շահանէ վէ տիյարը ճէնէպիյէ իչիւն սեճէլիյի պէր վէճճի ի փէշին $4\frac{1}{2}$, վէ այրը այլըղը $\frac{3}{4}$ Մեճիտիյէ, վէ պիր ճուսխեսի 30 փարա օլուպ, փօսթա իւճրէքի բաթաֆըմըզա ալուհ տիր։

Ղազէթայա տէրճ իչիւն բաճրիյրաթ վէ ապօնէ հազըրլագ, վէ փօսթայա ալուհ մէվտաա իչիւն մէքթուպ վէ ագչէ իսթանպօլտա Ամերիգան խանըճնտա Մր. Հ. Ս. Պարընճ իսմինէ կէօճտէրիլմէյի տիր։

Ամերիգան Միսիօներլէրի Շիրքէթի Թարաֆընտան,
ԿԱԶԵՏԱ Ի ԻՍԹԻՒԱՂ, Հ. Բ. ԿՐԻՆ
ՄԻՒԷԼԼԻՓ, Հ. Ս. ՊԱՐՆԸՄ

ԷՄԻՆ ՕԼԱ ՊԻԼԻ՞Ր ՄԻՅԻՄ

Պու ալունեատտա պիլ էմին օլամայըղ։ Եարըն հավանըն կիւզել օլաճաղընա էմին օլամայըղ, Ֆագաթի եալընըղ պու դաատար աէյիլ, եարընը կէօրէճէյիմիւզ տախի էմին օլամայըղ։ Ընճաղ պու կիւն իչիւն էմին օլա պիլիրսիվ, զիրա եարընը կէօրմէք պէկլի պիլդ տալա դըամէթ օլմայաճագ տըր։

Ադամ տօսթլարընա տախի կիւվէնէ-մէդ։ Իչիմիզ եօլունատա վէ ջէսէմիզ փարա իլէ տօրս օլըղը զէհման էվիմիզ կէլիպ խաթրըմըզը խթիֆաար էաէն չօգ օլար, Ֆագաթ պիր ատֆա չարխը-մըզ պօզուլսուր խսե ջէաֆֆէսի պիլդաէն եիպ չէվիրիրլէր։ Շիւպհէսիզ պէօյլէ-լէր տօսթ խամ ի ճէմիլինէ լախտ օլմա-յըպ տախթէ տօսթլար տըր։ Պէօյլէլէր միւջքիլաթ վէ միւղայագայա ալուշճէ-յիմիզ վագթա տէյին պիլդ իշհար ը մուհապիզթ էաէրլէր։

Զօգ ջիմսէլէր տախի չօգ եաշայա-ճադլար տէյիս տիւշիւնիւրլէր։ Պէօյլէ-լէր կէնճ չաղլարընտա էօլմէլէրի միւմ-քին խախինի ասլա տէր խաթր էթմէզ-լէր։ Էօմրիւն գըսատ օլարըղը մահապ-գադ տըր, զիրա վէճ աղ ջիմսէլէր եըլըարա տօյմուշ օլարագ գադարա է-նէրլէր։ Իսթիխարըղդատա էօլէնլէր տա-խի Յիսուս Քրիստոսըն սևմասընըն նու-ղընտան մահրում խսէլէր, «էօմրիւն էն ալասընըն զահմէթ վէ մէշագգաթ» օլ-տըղընը անլարլար։

Քիթապ ը Մուգատատէատ պաղը չէյ-լէր զիքր օլունմըշ տըր քի, անլէր հագ-դընտա չիւպհէ էտիլէմէզ։ Պունլարտան պիրի «կիւնահընմըղընն պիղի պուլաճա-ղը» խուտուսը տըր։ Գաւմվէ ի չամիէսի, եանի գօգու ալմագ խատսիյէթի ջէս-քին օլան պիր թաղընընն՝ պատղարը եարալանմըշ վէ արդասընա դան իղլէ-րի պրագմագտա օլան պիր ֆիրարի է-սիրի գօղալայըպ էր եա կէճ թուխտա-ղը կիպի, կիւնահատա վաղիֆէսիզճէսի-նէ եաշայըպ Ալլահը թահդիր վէ էմի-լէրինի թէճալիւշ էաէնլէրի պիր կիւն քէնառի կիւնահլարը պուլաճագ տըր, եանի կիւնահլարընըն ճէզասընա տու-չար օլաճաղլար տըր։ Պէօյլէլէրին գուլմ եա իհմալընատան ղարարաիաէ օլանլար մահչէրտէ քէնառիլէր ալէյհինաէ գալ-դաճագլար, վէ Գաաիրի թահդիր է-տէնլէր ղապագ քեասէսինի իչճէկլէր։ Պէօյլէլէր տիլ իւսթիւնէ կէլէրէք թէվ-պէ իչիւն տուա էթտինլէր, զիրա վաղթ տիւրաթլա կէլմէքտաէ տիր։

Ֆագաթ Ալլահա հառա օլսուն քի, Քէլամընտա էմնիյէթսիզլէ չայէթէ պիր տիկէր խուտուս տահա օլուպ, օլ տախի Յիսուս Քրիստոսըն դանը վասը-թաար յլէ գուրթուլա պիլմէմիշ խուսու-սը տըր։ Բապպ «Պանա կէլէնի ասլա տըշտըր տէմամ,» տէմիշ օլուպ, էկէր կիւնահքեար իչպու հագիգի տավէթի դապուլ էաէր խսե, Բապպ էպէտէն քէնառի հիսսէտի օլաճագ տըր։

«Պու քէլամ սաաըդ վէ հէր վէճճէլ դապուլա չայան տըր քի, Յիսուս Քրիս-տոս տիւնեայա կիւնահքեարլարը խսէլաս էթմէք իչիւն կէլմիշ։» Պու սէօզլէր եան-ըզ օրմայըպ չիւպհէ գալարընմազլար։ Տիւնեատտա պիւնէրճէ վէ միլեօնլարճա քիմսէլէր վար քի, «Պու սէօզ տօղրու տըր, զիրա Օ պէնի խսէլաս էթմիշ տիր,» տէյէ պիլիրլէր։

Էօյլէ իսէ Յիսուս Քրիստոսըն թագ-տիմ էթմէյի իշպու խսէլասը քէմալ ը էմնիյէթլէ գապուլ էտէլիմ։

ԽԷԼԱՍ ԷՅԼԷ

Եա Յիսուս, թուխթ սէն էլիմտէն,
Հըճգ էթ պէնի թէհլիքէտէն,
Կէլմի սանա հագիր պէնատէն.
Պէնի խսէլաս էյլէ։

Միւճրիմ, սէֆիլ, աճիզ պէնատ,
Հէլաք օլտուս նաիմաք թէնատ,
Քեամիլ խսէլաս վար տըր սէնատ.
Պէնի խսէլաս էյլէ։

Յիսուս, սէն սին ազիզ, ճէլիլ,
Կիւնահքեարա էմին տէլիլ,
Պէն կիւնահտա իքէն ղէլիլ,
Պէնի խսէլաս էյլէ։

Էյ չէֆգաթլը Գուրթարըճըմ,
Ահ, հէր տէմ սանա միւհթաճ ըմ,
Պիւթիւն դալպսէն իւնանըըմ.
Պէնի խսէլաս էյլէ։

Սէն ալ պէնի օլ վաթանա,
Սօղմազ պիր թամ կիյտիր պանա,
Համա ու սէնա էտէմ սանա.
Պէնի խսէլաս էյլէ։

Գայսերիյէ ՍՕԳՈՄԱՏԷՏ Ե. ՓԱՎԷՒԻՏԻՍ

ԲԱՊՊՏԱ ՄԷՍՐՈՒՐ Օ՛Լ

Ադիաեքի պէնա վագթըյլէ ինկիլթերրա պաշ վէ-քիլի օլան Լօրա Քէյրընէն Ֆագիրլերտէն միւրէքքեպ պիր ճեմիյէթէ խիթապէն իրտա էթտիյի նուխթա-տան միւսթէսնա տըր։

Սիզի պէնիմ էվիմէ կէօթիւրսէմ, «Պու նէ միւղէյէն էվ տիր» տէյիս թէճաճճիւպ է-տէճէքսինիղ, զիրա պէնիմ էվիմ սուրէթի ի հասանէտէ թէզէին ու թէֆրիհ օլունմըշ տըր։ Խալըլար իլէ իչնէքեարի փէրտէլէր, գօլթուդ սանսաալեալարը իլէ իչէմէյի սէ-տիրլէր վէ տիվարլարտա ասըլը նէֆիս թաա-վիրլէր պէնիմ մէսքէնիմէ բէզլաղ վէրմէք-տէ օլուպ, սօֆրամ ատախ լէզիպ թաամլար-լա մալամալ տըր։ Սիղ պէլքի տիւչիւնէճէք-սինիղ քի, պու չէյլէրէ մալիք օլտըղըմ էճլ-տէն պէն փէք մէսուա տատմ խմ։ Պանա իհ-տան էյլէտիյի նիմէթլէրինտէն տօլայը Ալլա-հա էզ ճան ու տիլ միւթէէճէքքիր իմ։ Հագի-գաթ ը հալոէ պէն մէսուա պիր տատմ խսէմ

տէ, պէտի մէսուա գրլան էվիմտէքի նէֆիս էչևա վէ սօֆրամտաքի լէվիզ թաամ տէյիլ տիր։ Հէր սապահ հաթագտան զալդըղըմ-տա Ալլահըն պէտի սէվիպ զայըրտըղընը տէր խաթր էտէրէք զալպիմ մէսէրրէթէվ տօլար։ Պէն տախի Բապպը սէվէրիմ։ Օ Ֆրնատօսը խաթրը իչիւն պէտիմ հիտապ-սըզ կիւնահարըմը աֆիվ էթմիչ օլուպ, միւսթադպէվէ նազար ը սիւքիւնէթ վէ իթ-միհան իլէ պագա պիլիրիմ։ Անըն պէտիմ զալպիմտէ օլան Բուհը իչպու սէլամէթին էպէտի մէսէրրէթէ մուզտատէմէ օլըղընը պանա չէհատէթ էթմէքտէ տիր։ Ֆագաթ ֆարզ էտէլիմ քի, զալպիմտէ հիւքմ սիւ-մէքտէ օլան իչպու սաատէթին էվհամտան իպարէթ օլըղընա, Ալլահ վէ ռասուլէթ օլ-մաոըղընա, հազիգաթ ը հալտէ պիղէ հէր չէյին բասթ կէլէ վուգուս պուլոըղընա, վէ պիղիմ պու ալէմտէ պիր միւսատէթ սէր-սէրի կէղիպ պատէհու նապէտիա օլըղը-մըզա պիրիսի պէտի գանաըրսըն։ Ֆարզ է-տէլիմ քի պէն պու չէյլէրէ գանայըմ, օլ պէհան էվիմտէքի սէտիրլէր վէ գօլթուգ սանտալհալարը պանա պիր կէօնա իսթի-բանաթ վէրէմէյիպ, չօգ տէֆա պիր լօգմա թաամ էթմէքսիզին սօֆրատան գալգաճագ իտիմ։ Սապահլայըն կէօղիւմիւ աչօրղըմ-տա պու էօմր եաչամազա տէյմէզ օլըղը-նը հիտա էտէճէք իտիմ։ Կիւնէչէն տօղուպ տօղմամտաը ֆարգ էթմէզ, պիրա պէտիմ իչիւն հէր չէյ գարանլըգ օլաճագ իտի։ Իչ-թէ, տօսթլարըմ, տիւնեատա Ալլահ իլէ եա-չամանըզը սիզէ իսթաթ էտէրիմ։ Պէտիմ զալպիմ «Պէն Ալլահսըզ եաչայամամ» տէ-յիւ չէհատէթ էթմէքտէ տիր։ Սաատէթ ի հալիմին էվիմտէքի զիղըյմէթ մէֆրուչաթ-տան հուսուսէ կէլմէհէյինի տիւչիւնէրէք մահղուզիյէթ հիտա էտէրիմ։ Էկէր մէֆրու-չաթ ը մէղքիւրէ պէտիմ սաատէթ ի հալիմ իչիւն զարուրի օլտա իտի, չօզլարըն ան-տէն մահրում օլըղընը տիւչիւնէրէք թէ-էսսիւֆ հէմ տախի թէաճճիւպ էտէճէք իտիմ։ Եարըն իչպու միւքէլլէֆ վէ միւղէյ-յէն էվիմի թէրք պիրէ էտնա պիր էվտէ սաքին օլսամ, եինէ այնի տէրէճէ մէտուա ու մէորուր օլաճաղըմ։ Սաատէթ ու մէ-սէրրէթիմիզէ զարուրի օլան չէյլէրէ պէն-կին վէ ֆագիր ճիւմլէմիզ տախի հիտսէեապ օլա պիլիրիզ։ Սաատէթին մէնզարընա պէն էրէ պիլտիյիմ կիպի, սիզ տախի էրէ պիլ-լիրսինիզ։ Սիզին հազրընըզտա պէնիմ ար-զում վէ տուամ չու տըր քի, զալպէրիւ-նիզտէ Ֆրնատօս քէնտիսինի սիզէ պէյան էյլէսին վէ աճ գալպէրինիզի զանիմէթիյլէ տօյուրսըն։

ՄԷՌԹԷՊԼԷՐ ՄԷՆՖԱԱԹՐՆԱ ՕԼԱՐԱԳ ՓԻՅԱՆԴՕ ՁԷՌՄԷՌ

[պէնտ լ մախսուս]

Միւհթէրէմ մուխպիրլէրիմիզէն պիրի մէքթէպլեր մէնֆաաթրնա օլարագ փիյան-դօ չէքմէնին զավանիյի լ ալալադիյէյ մու-թաալըգ օլուպ օլմաոըղը հազրընտա պէ-յան ը էֆքէար էթմէմիզի բէճա էթմիչ տիր։ Մէսէլա, մուավէնէթ էտիլէճէք մէքթէպ զըղարա մախսուս իսէ, ալէսսէվիյէ չա-կիրտանըն եահիրզլարը էլ իչլերի փիյանդօ լիլէ սաթըլարագ փարա թօփլանըը։ Պու ա-տէթ չայան ը թահսին ու թէչվիզ մի տիր։

Իչպու փիյանդօլարա մէղմնի լ ալէյհ օլան մագսէտ, հանի մէքթէպլերին թէչվիզի խուսուսը ճիւմլէթէն պիղիմ հիւան լ թէ-վէճճիւհիմիզէ լարգ տիր։ Մէմալիք լ Օս-մանիյէտ սաքին քէաֆֆէ լ միլլէթլերին էն պէօյիւք իհթիյաճլարընտան պիրի մէք-թէպլերին թէքսիր վէ իսլահը օլուպ, իչպու իհթիյաճ տահա մաթլուպ սուրէթ վէ տէրէճէտէ հիսս օլունմամըշ տըր։ Բիհնաի միլլէթինի ճիտտէն սէվկն հէր տաէմ թա-լիմ ու թէրպիյէ ուզրընա սարֆ էտիլէն տդէհնին սարֆիյաթ ը զահիտէն տէյիլ զարուրիյաթտան օլտըղընա, վէ պիր չօ-ճուղը չըպլագ օլարագ ոօզալա գօյ վէրմէք այըպ օլտըղը միսիլլիւ, թալիմ ու թէր-պիյէսիղ օլարագ ալէմ միւվաճէհէսինէ չը-զարմագ տախի այըպ իսիյինէ միլլէթինի գանաըրմագա էլտէն կէլէն հէր զայրէթի տիրիղ էթմէյէճէք տիր։

Գըղլար մէքթէպլերինին թէրագդիսի ուզ-րընա էտիլէն ճէհտ ու զայրէթլը պիղ խաս-սա չայան ը թահսին ու թագտիր տիր։ Պու պապատ կէչէն 30 սէնէ զարֆընտա հայրէթ էնկիղ տէրէճէտէ թէրագդի էտիլմիչ տիր։ Պունտան 30 սէնէ էվվէլ օգումագ պիլէն փէք ազ Արիսթիյան զարըլարը վար իքէն, չիմտի զըղլար մէքթէպլերինտէ օն պինլերճէ չօճուղլար թալիմ օլունմագտա տըր։ Ֆա-գաթ իչպու թէրագդի տահա քէմալա վա-սըլ օլմամըշ տըր։ Գըղ չակիրտլերին սայը-սը օղլան չակիրտլերին սայըսընտան տահա խայըտան խայըլա էնկին օլուպ, հալա «Գարըլարըն սաչը ուզուն, պաղը զըսսա» զարող ը մէսէլի իչտիմիմէքտէ տիր։

Իյնէ պիր զատընըն սիլահը տէմէք օլոը-ղընտան, գըղ մէքթէպլերինտէ պիչմէք տիքմէք տէրսի վէրիլմէսի մուվաֆըգ ը մաս-լահաթ տըր։ Էկէր էլ իչլերի իչիւն լազըմ օլան մէսարիֆի մէքթէպ թարաֆընտան թէս-վիյէ օլունմամըշ իսէ, էլ իչլերի մէքթէպէ ախտ օլուպ, կէրէք զայրէթլերիյլէ էլ իչլերինի մէյտանտա կէթիրէն չակիրտլերի թէչվիզ էթմէք վէ կէրէք մէքթէպլին վարիսաթընը թէզվիսա էյլէմէք իչիւն էլ իչլերինին տա-թըլմասը էյի տիր։ Տիրայէթլու մուալիմ վէ մուալիմէյէր օլմազ իսէ, մէքթէպլեր իլերի կիսէմէզլէր, ֆագաթ պու չէյլեր փարա իլէ օլուր։

Զանընմըզճա հէր քէս պու տէտիքլերիս-միզէ հազգ վէրիր։ Էկէր էլ իչլերի պիր տիւքքանտտա վէ եախօտ միւզայէտէ սու-րէթիյլէ սաթըլմըշ օլսա, հիչ պիր քիմսէ անա իթիրազ էտէմէզ։ Ֆագաթ զըղլարընն էլ իչլերի փիյանդօ չէքիլէրէք սաթըլըր իսէ, իհթիմալէն հէմ տահա զիյատէ փարա հու-սուլէ կէլիր վէ հէմ էմթիա տահա չապուգ սաթըլըր։ Պինաէյհին, փիյանդօ իլէ սա-թըլմասը էֆքէարընը իլթիզամ էթմէլի տէ-յիլ միյիզ։ Մէսէլէնին ճիհէթ ի մանէվիյէ-սինտէն սարֆ ը նազար էթսէք տախի պիզ-ճէ իչպու մէսլէք զայլէ լ իթիրազ տըր։ Պիղիմ զանընմըզճա, պու թարիգ էհալինին մէքթէպլերէ տօղրու օլան հիւան ի թէվէճ-ճիւհինի թէզվիսա, վէ անը մէքթէպլերին էհէմմիյէթլի օլտըղընա իլղամ էթմէք իչիւն էն էյի թարիգ տէյիլ տիր։ Պու թարիգլէ մէքթէպլերին մուավէնէթէ լազիգ օլմայան վէ ֆագաթ իչթէ պէօյլէ պիր վաազթա իլէ հար-արամ էտիլէն թէսսաթ օլտըղը էֆքէարընը ղըմնէն անլաթմըշ օլմազ միյիզ։ Պու թարիգ-լէ թալիմ ու թէրպիյէ իչիւն վէրիլէն ագչինին էքմէյէ վէրիլէն ագչէ զատար սուրէթի հա-քիմանէտէ սարֆ օլունտըղընը հիսս էթմէ-լէրի լազըմ կէլէն ատէմլէրտէն փարա ալ-մազ իչիւն պիր տէ փիյանդօ չէքմէք մէճ-պուրիյէթի եիւզ կէօսթէրիյօր։

Ֆագաթ իչպու խուսուստան սարֆ ը նա-զարէ, փիյանդօ չէքմէնին գավանիյի լ ալա-լադիյէյ մութաալըգ օլուպ օլմաոըղը մէ-սէլէսինի մէվգի լ թէտգիգէ վազ էտէլիմ։ Նայըը էյի զաթլարըն «Էվվէլէթ, փիյանգօ զավանիյի լ ալալադիյէյ մութաալըգ սըր» տէյիւ պէյան ը էֆքէար էթմէլէրի չայան ը խաթիղզրագ օլմայըպ, պու կիպի մէքթէպ փիյանգօլարընն էօյլէ այիքէար սուրէթէ մուճիպ լ մաղարրաթ օլմաոըգլարընը պիղ տախի իթիրաֆ էտէրիզ։ Իչպու փիյանգօ-լարը թէրթիպ վէ միւտաֆաա էտէնլէրին գավանիյի լ ալալադիյէյ թէճալուզ էթմէյէ նէյէթլերի հօգ տըր։ Պու կիպի զաթլարա չօճուգլարըն սէրգաթլա մէքթէպլին վարի-սաթընը արթըրմալարը թէքլիֆ օլունսա, անլէր խըրսըզլըզըն մէյտանա չըզմայաճաղը-նը պիլսէլէր պիլէ, օլ թէքլիֆէ սօպա բու լ րիղա կէօսթէրմէյէճէքլեր տիր։

Ֆագաթ մագսէտ վէսիլէյի թէպրիյէ էթ-մէզ։ Մէքթէպլեր իչիւն փարա թօփլամագ պիր մագսէտ լ մէմտուհ իսէ տէ, մագսէտի մէզքիւր պիրգաթը թէպրիյէ էթմէզ։ Վէ էկէր փիյանգօ հատտ ը զաթընտա քէօթիւ իսէ, մագսէտիմիղին մէմտուհ օլմասը պի-գի թէպրիյէ էտէմէզ։

Գատիմ Բօմալըլար պէյնինտէ փիյանգօ կիպի պիր չէյ վար իսիյսէ տէ, զէմանէմիղ-տէ փիյանգօյը իճատ էտէնլէր իթթալիալըլար օլմուշ տըր։ Գուրուն ը վիւսթատտա փիյան-գօյը իլէ տէֆա օլարագ Էլրօփայա Վէնէտիք վէ սաիր Իթալիա ճիւմհուրիյէթլերի իս-տանպուլ էթմիչլեր տիր։ Փիյանգօնըն թէսիր վէ նէթիճէսի հազրընտա պիր մուհարրիր չէօյլէ տէմիչ տիր. «Ավսթրիատա Ալման-լարըն սաքին օլտըղը ճիհէթէտէ իթթալիալը-լարըն իճատքէրտէսի օլան փիյանգօ իլէրի կիսէրէք էհալինին իւզէրինէ վէք ֆէյնա պիր թէսիր պրազմըշ տըր։» Պիր տիկէր մուհարրիր տախի չու վէճհլէ պէյան ը էֆ-քէար էթմէքտէ տիր. «Ֆրանսըզլարըն փի-յանդօլար եիւղիւնտէն մանէն միւթէզար-րիր օլտըգլարը չիւպհէտէն միւսթաղնի տիր։ Փիյանդօ չէքմէք ատէթի Օթէօմ չէհրինին պէլիզ փիսդօիօսը թարաֆընտան թագդիմ, մէչհուր Ֆրանսըզ Մալիյէ նազըրը Թուրկօ թարաֆընտան էսպապ ը մալիյէյէ խթինա-տէն հիւքմ, վէ Գօնսթանդագ թարաֆընտան փարանըն այարընը պօզմագ ատէթ ի գա-պիհէսինէ թէչվիհ օլունմըշ տըր։» Բէզա պիր տիկէր մուհարրիր չէօյլէ տէմիչ տիր. «Զէմանէմիզ տեվլէթլերինին սայըն քեաֆ-ֆէսի ֆարզը միւտաֆէթլերտէ վարիսաթը թէզվիհա մագսէտիյլէ փիյանգօ չէքերէք խա-զինէ լ տեվլէթի տօլաուրմագա մուվաֆֆագ օլմուշլար իսէ տէ, փիյանդօլարըն էհալի իւզէրինէ տահմա քէօթիւ թէսիրլի օլմուշ տըր։»

Զէնգինլերտէն գլյատէ ֆագիրլէր փիյան-գօ եիւզիւնտէն միւթէզարրիր օլուրլար։ Սատէմլեր անսըզըն պէնգինլէնմէք էվհամընա թապի օլարագ, տիլէ էֆրատընըն թէյյիւ-չի իչիւն չալըշմագտան իսէ պահթ ու գա-տէրէ կիւվէնիրլէր։ Զօլուպ չօճուգլարընն գըսմէթի օլան փարայը փիյանգօ պիղէթինէ վէրիպ, սայըն տահմա օլտըղը իւզրէ, պոչ չըղտըղընտա էրթէսի տէֆա տահա գլյատէ փարա ալաճաղտարը իւմիտիյլէ պիր տիկէր պիղէթ տահա ալըրլար։ Սատէմ փիյանդօյա նէ գատար չօգ փարա վէրսէ, գուսար օյու-նընտա օլտըղը կիպի գաղանմադա օլ գա-տար գլյատէ մէրգազը օլաճաղընտան պի-լէթ ալմագտա տէվամ էտէր։ Սատէմին պու-վէճհլէ պահթ ու գատէրէ կիւվէնիպ սուս-րէթ ի զայր ի թապիիյէտէ հարէքէթէ կէվ-մէսինտէն ճիպիլլէթինինն մանէն միւթէզար-րիր օլտըղը պա թէճրիպէ իսպահ օլունմըշ

տը։ Թէնպէլիք վէ Թէնպէլիյին հուսուլէ կէթիրտիյի ֆըսդ ու ֆէսատ՝ փիյանդօլարտան ճէսարէթ պուլան րուհըն նէթիճէսի տիր։

Պու վէ պունա միւմասիլ սէպէպլէրտէն նաչի 1823 թարիխինտէն պէրու Ինկիլթէրրատա փիյանդօ չէքմէք հասադ էտիլմիշ տիր։ Միւթթէհիտ ի Ամէրիգատա իսկ մէսէլէ հէր պիր էյալէթին րէյինէ հէվալէ էտիլմիշ օլուպ, 42 էյալէթլէրին անճադ պիրինտէ փիյանդոյա միւսաատէ օլունուր, վէ էն նիհայէ օլ էյալէթտէ տախի մէն էտիլճէյի մէմուլ տըր։ Փոսթա իլէ փիյանդօ պիլէթ վէ իլաննամէլէրի կէօնտէրմէք հիւքիմէթ ի մէրքէզիյէ թարաֆընտան թահթ ը մէմնուիյէթէ ալընմըշ տըր։ Ճանիպ ի հիւքիւմէթ ի Սէնիյէտէն գումար նէ մէրասա մէպնի մէն էտիլմիշ իսէ, փիյանդօ տախի Ինկիլթէրրա վէ Միւթթէհիտ ի Ամէրիգատա այնի մադսէտ պինադէն մէն օլունմըշ տըր։ Գումար իլէ փիյանդոտան թէհատիւս էտէն մադարրաթ եէքտիկէրինտէն չօգ ֆարգը տէյիլ տիր։

Պիզ մէքթէպլէր մէնֆաաթընա օլարադ չէքիլէն փիյանդօլարըն Համպուրկ վէ Նիւ Օրլեանա փիյանդօլարը գատար մուզիրր օլտըզընը իտտիա էթմէզ իսէք տէ, եանէ տէ մուզիրր տիրլեր։ Պուրատա էլ իչլէրինին սաթըլմասը իչինէն փիյանդօ չէքիլտիյի միսիլիւ, պիր վագթ Ամէրիգատա քիլիսէ մէնֆաաթընա օլարադ պիյաֆէթլեր թէրթիպ օլունուր իտիյասէ տէ, մադարրաթը կէօրիւլմիշ օլտըզընտան չիմալ ալէլ ումում ՝ներիմէքյան թարաֆընտան թադպիհ օլունմադտա տըր։ Զանննմըզդա, ալտադ ը համիսէ վէ ճէմիլէ իլէ մուԹթաասըֆ պուլունմադ իսթէյէնլեր փիյանդոյը տախի թադպիհ էտէճէքլեր տիր։ Հայվանաթա զուլմ էթմէք ինսանա զուլմ էթմէք գատար քէօթիւ տէյիլ իսէ տէ, պիզ չօճուղլարըմըզա տէյիլ եալընըզ քէնարլէրտէն քիչիւք չօճուղլարա զատար ու զուլմ էթմէմէյի, իլա քէօփէքլերէ, քէտիլերէ վէ սինէքլերէ տախի զուլմ էթմէմէյի թէնպիհ էտէրիզ։ Մէյվէ չարմադ ալթուն չարմադ գատար քէօթիւ տէյիլ իսէ տէ, պիզ չօճուղլարըմըզա քէնարլէրէ ահա օլմայան պիր էլմայը պիլէ ալմամադը թէնպիհ էտէրիզ։ Մէքթէպլէր մէնֆաաթընա չէքիլէն փիյանդօլար տէվէնին պուրնունընդն ուճունա պէնդէր քի, էկէր պուրնունընդն ուճունը իչերի ալըր իսէք, պիւթիւն տէվէնին իչերիյէ կիրմէսի միւմքին օլա պիլիր։ Շէրրին հէյէթինտէն պիլէ իթթինադ էտէլիմ։

ՄԻԻԹԹԷՀԻՏԷ Ի ԱՄԷՐԻԳԱ ԽԱԶԻՆԷՍԻՆՏԷԻՒ ԱԳԶԸՆԻՆ ՄԻԳՏԱՐԸ

Միւթթէհիտէ ի Ամէրիգանընդն հէնի խաղինէտարը տահա անճադ կէչէնլէրտէ խաղինէտէ պուլունան ագչէյի սայմայը պիթիրմիշ տիր։ 4,500 թօնէլաթօ հասըսա 3,000,000 օդդայը միւթթէճաւիզ աղըրլըգտա օլան սիքքէլերի սայմադ աղ պիր իչ օլմասըզընտան էվէյի վագթ ալմըշ տըր։ Իչպու մէպլաղ պանգատա պուլունան նուսգուտա իլէ դահիլէլերտէն իսթարէթ օլան 300,000,000 տօլարլըգ մէպլաղա տախիլ տէյիլ տիր։ Խազինէ ի միւհիյէնին հէր գաթը յիլ տիր։ Օտալարընդն 84 միլեօն սիմ տօլարը (պիր տօլար կիւմիւշ ագչէ 24 գուրուշա միւսաւի պիր) չամիլ օլան օտասը 100 այադ ուղունլըզընտա, 60 այադ էնիլիյինտէ, 14 այադ հիւքսէքլիյինտէ օլտըզը պիր տէֆա նադար ը իթթիպարա ալընտըզը հալտէ իչին պէօյիւքլիւլիւնէ տաիր պիր թէսաւվուր փէյտա էտիլէ պիլիր։ Պիր քիմսէ իչպու գոճաման գաֆէտա իչի տէմիր սանտըզընդն էթրաֆընը տօլաչըպ տա անընդ պէօյիւքլիւյինիւ նադար ը թէտգիգատէն կէչիրինճէ պու գատար պէօյիւք պիր մէպլաղընդ ադամէթի ի հադիդիյէսինի անլամադա պաչլար։ Պիր ատէմ մէղքիւր օտալարատան պիրինտէքի մէպլաղը պիր քէօմիւր քիւրէյի իլէ կաալընըզ պաչընա պօչալթմադա գալդըչտա, պիր դաչ այ փէք սըզը չալըչմասը իգթիդա էտէր։ Մէչհուր Ֆրանսըզ օյունճըլարընտան վէ տահմա զայէթ ֆագր ը հալտէ պուլունմըզ օլան Բաքել ափանսըզ պիր քէօմէ ալթուն մէսքիւքէաթա մալիք օլուննա անլէրի պիր լէյէնին իչինէ դօյուպ քէմալ ը մահզուզիյէթլէ չըպլադ դօլարը իւզերինէ տէօքափս, վէ պու վէճհէյէ սերվէթի իչինտէ չիմմէնին ասըլ զէվզինի չըգարտը։ Պիր քիմսէ խազինէնին իչպու վասի օտասընտա պուլունան ալթուն վէ կիւմիւշլէր իչինտէ պիլ ֆիլ ևիւզէ պիլիր։ Տիկէր պիր օտա տախի վար տըր քի, 25,000,000 տօլար ալթուն վէ 60,000,000 կիւմիւշ ագչէյի հավի տիր։ Իչպու ալթուն վէ կիւմիւշ քէօմիւլէրինին սայըլմասը էտնասընտա 1,000 տօլարը չամիլ օլան հէր պիր թօրպա գալտրըրըլպ մէօհրիւնէ տօզունըլմըշ օլուպ օլմատըդը կէօրիւլմէք իւզրէ նադար ը թէտգիդատէն կէչիրիլիր։ Էլ տօգունմամըշ իսէ, թէրաղիյէ գօնուլըպ թարթըլըր։ Թէրաղինին պիր կէօզիւնտէ 1,000 ատէա գուլլանըլմամըշ տօլար իլէ թօրպանըն տարասը պուլունուր։ Թարթըլան թօրպա խաֆիֆ կէչտիյի հալտէ, այըլըր վէ անտէ օլան սիքքէլէր պիրըր՝պիրըր սայըլըր։ Սիքքէ, հաթթա թէտավիւլտէ օլմատըդը վագթտա պիլէ աղ չօգ այընտըզընտան, թօրպա՝ իչինտէ մաթլուպ օլան 1,000 տօլար պուլունմասըյլէ պէրապէր, պու սէպէպէ պինադէն խաֆիֆ կէչիր։ Ֆէզալիք պիր թօրպանըն չէքլ ու պիչիմի պօղուլմըշ իսէ, անտէ պուլունան ադչէ տըշարը պօչալտըլըպ, սըրա իլէ տիպիլիր, վէ եինէ կէրի եէրինէ գօնուլուր։ Այընան թօրպալար եէնիտէն մէօհրլէնիրլէր իսէ տէ, ալես սեվիյէ մէօհրլէր նիղամընտա վէ աղըրլըզը թէմամ պուլունուր քի, օլ թագտիրտէ թօրպալար չու գատար պինտօլարա միւսավի թուԹթուրուպ, անլերի օտալարա էնդիտէն եէրլէչտիրմէզտէն եվվէլ արթըդ պիր կէօնէ զամմէթ կիրիչիլմէզ։ Ալթուն զըյմէթճէ զիյատէ օլտըզընտան, օտայա գօնուլտըզը ղէման մուայէնէ մէմուրիյնի խուսուսի սուրէթտէ տիպգատ ու իհթիմամ էտէրլէր։ Խազինէ տաիրէսի ալթընտա վագը պէօյիւք պիր օտասա զարիֆ փարմագը խանըմ զըղլարըն միլեոնլարճա գավիմ ի նադադիյէ — պանգնօթլար, խաղինէ թահվիլլերի, ալթուն վէ կիւմիւշ ագչէ իլէ թէտիյէ օլունճագ սէնէտլերի սայըտըզլարընը սէյր էթմէք զայէթ ճալիպ ի տիպգատ պիր թէմաշա տըր։ Եէնի Խազինէ ի միւհիյ նադզրը սագըդ խազինէ նադզրընա խազինէյէ հիչ պիր վէրէճէյի օլմատըզընը միւալեյհին խզրա քէտգըզտընը վէրմէզտէն եվվէլ հէր պիր տօլար սայըլմալը տըր։ Սալիֆ իւզ զիբր ճէմիի պանդնօթ, խազինէ թահվիլաթը վէ սէնէտաթ, ուսմուր ը հիւքիւմէթին հիւսն ի ճէրեյանընա լազըմ կէլէն գատարը միւսթէճնա օլմադ իւզրէ, հէր պիրի պիր միւքէտտ այադ գալընըզդընտա տէսթիէլէր չէքլինտէ օտանդն րաֆլատը իւզերինտէ հրֆզ օլունուր։ Ալթուն կատ խօտ կիւմիւշ ագչէ խայլիճէ եէր թուԹթուր իսէ տէ, պանդնօթ վէ դահիմէլէր չէքլինտէ օլան զայէթ պէօյիւք մէպլաղլար փէք ազ եէր իչզալ էտէր։ Մահզինլէրտէն եալընդ պիրի 130,000,000 տօլարը չամիլ տիր։ Հէր պիրի 4,000 դահիմէյի հավի օլան փաքէթլեր տաի քէտգըլալատա սարըլըպ իւզդերլէրինէ գըրմըզը միւրէքքէպէ իլէ մէլֆուֆ օլան մէպլաղդն միդտարը իչարէթ օլունուր։ Էկէր պիր տէսթէ 20 տօլարլըզ դահիմէլէրտէն իսթարէթ օլտա պիր չըգդն 80,000 տօլար, եիւզ տօլարլըզ դահիմէլէրտէն իսթարէթ օլտա 400,000 տօլար տէմէք տիր։ Պունատան պիր գաչ սէնէ էվվէլ թամամ պու կիպի պիր չըգդն պագլանտը քի, հէր պիրի 10,000 տօլարլըզ օլարադ 40,000,000 դահիմէլէրտէն իսթարէթ իտի։ Պիր քիմսէ պու կիպի պիր չըգդնը փէք սուհուլէթլէ դօլթուդը ալթընտա թաչըյա պիլիր։ Գավահիմ ի նադադիյէ չըգդնլարը հօգարըտան իլքի թէքքուլքի եվ արապալարը իչինտէ օլարադ միւրէգգէֆի ալէթ վասըթտասըյլէ աչադը էնտիրիլիպ մուհասէպէ օտասընտա պիզ զաթ վէղնէտար մուավինի թարաֆընտան կէօթիւրիւլիւր, վէ մուհասէպէ զօմիթէսի հէր պիր չըգդնըն ախզ ու դապզ օլունտըդընը պիր տէֆթէր ի մախսուսա դայտ ու իչարէթ էտիլէճէքտէն սօնրա թէքքուր մախսուլէրէ կէօնտէրիլմէյէ հազըր օլունուրլար։ Խազինէտէ մէվճուտ օլան ագչէնին կէչէն տէֆտա սայըլմասընտա 19 տօլար էքսիք կէլմի իսէ տէ, մուահիտերէն իֆրա օլունան թէհարրիյաթ նէթիճէսինտէ մէպլաղ ը մէզքիւր մախզէնէրտէն պիրինին պիր քէօչէսինտէ պուլունտու։ Րիվայէթէ նադադրէն, չիմտիյէ գատար պիր տէֆատան մատա պու նէվ հիչ պիր նօգսան զուհուր էթմէմիշ տիր։ Օլ տէֆատա խաղինէտէ պուլունան նուգտուտ պաչդա պիր խաղինէ նադզրընա տէվր ու իհալէ օլունտըզը սըրատա միդտար ը մալիւմատէն 30 վարա էքսիք կէլմիշ, վէ սագըդ խազինէ նադզրը անը քէնտի քիսէսինտէն էօտէմէյէ մէճպուր օլմուշ տըր։

Էկէր սըրդաթ եա սաիր պիր եօլ իլէ

մախշէն տէլինիպ իչինտէքի նուզուտա վէ զամախմի նազարիչտէն պիր միզտարը աչըըլ-լաճագ օլուբ իսէ, խաղինէտաար մէսուլ Թուա-Թուլըը իսէ տէ, Գօնկրէս մէճլիսինին խուսուսի պիր Թախսիսաի Թալեպ էտերէք միւսաիլէյինի իչպու աչըզընը զափատաճագը չիւազէտէն միւսթաճնի տիր։ Վէ լաքին պուտիսիպիւ պիր չէյին վուգուտ պուլա պիլմէսի իհթիմալտէն փէք պահա տիր, զիրա խաղինէնին ուսմուբ ու մէսալիհի էօյլէ պիր սուբէթտէ Թէրթիպ օլունմըշ սըր քի, նէ խաղինէտաար քէնտիսի նէ մալիյէ միւսթէչաըը, նէ մուզայէնա, նէ վէզինէտաար, նէ տէ տիկէը պիր քիսմէ խաճի պիր իհթիֆազ ազտըյլէ իրթիքտապ վազը օլմաարզճա պիր տօլար պիւէ չալտամազար։ Պունտան զաղա էկէը պիր քիսմէ խարիճտէն պիր մախսէնին տիվարլարընը Եարարագ իչէրի կիրէ պիւիր իսէ, անճագ 72 օդզա աղըրլըղընտա ալթուն կէօթիւրէ պիւիր քի, Թագրիպէն 30,000 տօլարա միւսաւի տիր։ Պիր միլիօն տօլարլըդ ալթուն 800 օդզա աղըրլըղընտա կէլիր քի, պունը պիր տաէմին կէօթիւրմէսի միւսթքինսիզ տիր։

ԶՕԳ ԻՇ ԿԷՕՐԷՆ ՄԱՔԻՆԱԼԱՐ

Ալթտաէքի պէհտ Ամէրիգալը գարիլէր իչէն գալէմէ ալընմըշ իսէ տէ, անտէ պիքր օլունան զափատէլէրին հիւքմիւ հէր ևէրտէ ճարի տիր։

Մէսէլէյէ սաղին սուբէթտէ պագան քիսմէսէլէրին Իթիֆտաընճա, չօգ իչ կէօրէն մաքինաարըն իճատ օլունմասը իչճի վէ ոչնաքիարլարա մուպիրը օլմուշ սըր։ Միւսթէչիտէ ի Ամէրիգանըն ամէյէ միւսիրի օլան Մր. Գօտրօլ Տ. Բայթ Սօլէ Իզնօֆֆ (էհլ ի Իլմ ի Մուաչէրէթ) նամ մէճմուաընըն Յունիս այընտա չըգան նուսխէսինտէ իչպու Իթիֆտաընն պիւս պիւթիւն ևանըլը օլաըզընը, վէ իհթիրաար իւէ չօգ իչ կէօրէն մաքինաարըն էմէյին ևէրինի զաղթ էտէճէյինէ՝ պազէն ոօղրուտան պազէն տաճի ոօյայըտան էրքէք վէ զաաընլարա մախսուս ևէնի իչէր իհտաս էթմէքլէ անա իհթիյաճ հասըլ եյլէմիչ իտիյինի պէչան էթմիչ տիր։ Միւսաիլէյինին իտոիսաընճա, ևէնի իհթիրաար էսքի սէնաթլարը թէվսի վէ ևէնի սէնաթլար իհտաս էտէրլէր։ իճատլար էչէտ ու էմթիանըն գըյմէթինի ուճուղլաթմազճա անչէրին չօգ սարֆ ու իսթիհլաք օլունմալարընտա պախս օլուբլար, վէ չօգ սարֆ ու իսթիհլաք օլունմալարընտա պախս օլմազճա մուսթէչիֆ էչէտ ու էմթիա իտալըյլէ մէչղուլ օլանլարըն տահա չօգ իչչէմէչէրինէ իհթիյաճ հասըլ էտէրլէր։ Էհէր իճատ օլունան մաքինաալար քէնտիլիքչէրինէն իչչէմիչ օլտալար իտի, պիլա չիւպէ իչճիլէրէ հաճէթ գալմազ իտի իսէ տէ, քէտֆիֆէ ի մաքինաալարըն իչչէմէք իչիւն պիր Թագըմ իչճիլէր մարիֆէթիյլէ գուբրուբմալարը լաղըմ ոօբը, վէ մաքինաալար վաոըթաասըյլէ իտալ օլունան էչէտ ու էմթիա նէ գատար չօգ գուլանըլըը իսէ, մաքինաալարը գուբրուբ անչէրին իչչէմէչէրինէ լազըմ կէլէն իտալ էչէտայը մահալլէրինէ գօմագ վէ անչէրին իչչինի իքմալ էթմէք իչիւն իչճիլէրէ օլան իհթիյաճ աահի օ նիսպէթտէ արթտար։ Պու ճիւմլէ իւէ պէրաալէր, էլ իչի իւէ իճրա օլունան պիր չօգ սէնաթլարտա մաքինաալարըն գուլանըլմասըյլէ պէլի Թէպէտտիւլաթ վուգուս պուլոտըը տահի լինքեար օլունամազ։ Միւսթէչիտէ ի Ամէրիգանըն զարպ Թարաքընտա էլ ևեվմ չիֆթճիլիյէ մախսուս ալէթ վէ մաքինաալար եափմազճա մէչղուլ օլան պիր չէրքէթ իչպու խուսուսա պիր միտալ մագամընտա կէԹիրիլմէքտէ տիր։ 2,145 քիչինին մաքինա գուլանմայարագ կէօրէ պիլոթքէրի պիր իչի 600 քիչինին մաքինա գուլանմազճէ կէօրմէքտէ օլարգլարը պա Թէճրիպէ իսպաթ օլունմըշ սըր։ Սաիր ֆէյնո ու սէնաթլարտա տահի մաքինա գուլանմագճա իչճիլէրին սայըսը Թէնզիլ էտիլմիչ տիր։ Շիմալքի ուսուլ իլէ պիր իչճինին վաաթ հիտագ իւզրէ էսքի ուսուլ Թահթընտա իչլէյէն էլի իչճինին կէօրտիւիլ իչի կէօրմէքտէ օլարգը գագա պիր հիտագճէ իսպաթ օլունա պիլիր։ Մր. Բայթըն էֆֆէրսընճա, էլ ևեվմ Միւսթէչիտէ ի Ամէրիգատա մաքինա վաոըթաասըյլէ կէօրիւլէն իչ վէ իտալ օլունան էչէտ ու էմթիայը էլ իլէ կէօրիւգ հավմագ իչիւն 30տէն 100 միլիօնա գատար իչճինին իչլէմէսի լազըմ կէլիր։ Վէ լաքին անճագ իչճիլէրին իչինին նէվի տէյիչմիչ օլուգ, անլէրէ օլան իհթիյաճ հալա պագի տիր։ Մաքինա վաոըթաասըյլէ իտալ օլունան էչէտընէն չօգ սարֆ ու իսթիհլաք օլունմասը, էչէտ ու էմթիանըն իտալը իչիւն լազըմ կէլէն իչճիլէրին այնի նիսպէթտէ արթմասընը մուճիպ օլմուշ սըր։ Միւսթէչիտէ ի Ամէրիգատա վիսաուգ սարֆիյաթը ատէմ պաչընա 1830սա 2 օդզա իքէն 1890սա 7 օդզայա պալիգ օլմուշ սըր։ 1870տէ գուլանըլան սէմիրատէն աատէմ պաչընա 38 օդզա ալուչէր իքէն 1890սա իչպու միգսաար 1,021 օդզայա պալիգ օլմուշ սըր։ Իչպու մաատէնին չօգ իսթիսմալ օլունմասը հալընըգ օճագ վէ ֆապրիգալարտա տէչիլ, հաթթա քէօմիւբ վէ սէմիր մաալնլէրինէ տահի իչճիլէրին չօգալարզընը կէօսթէրիր։ Լաքին իչնն չօգալարզընըն տահա ճաճիալ պիր պիւրհանը հէրի սէնաթլարլէ մէչղուլ օլան քիսմէչէրինն իսթաթիսթիգլէրիյլէ կէօսթէրիլմիչ տիր։ Պիր չօգ մաքինալարըն իճատ օլունաըզը 1860 սէնէսինատէն 1880 սէնէ-սինէ գատար Միւսթէչիտէ ի Ամէրիգանըն նուֆուս ը էհալիսի հիւգագ 39.51 արթմըշ օլոզը հալտէ, այնի միւսաէթ զարֆընտա հէրի սէնաթլարտա իսթիսատմ օլունան իչճիլէրին սայըսը հիւգագ 109.87 նիսպէթինտէ արթմըշ սըր։ Մանիֆաթուրաճըլըգ, մաքինաճըլըգ վէ մաատէնճիլիք իւէ, հանի իհթիրալարըն Թէսիրինին դիյաատէսիյլէ հիտտ օլունաըզը սէնաթլարլէ իչթիղալ էտէն քիսմէսէլէրին սայըսը հիւգագ 92.28 արթմըշ օլոզը հալտէ, նուֆուս ը էհալինին մէճմուս ը միգտարը հիւգագ 39.51 արթմըշ սըր։ Իչթէ պու վէճճիլ էկէր իհթիրալար պազը ճիհէթլէրտէն իչէլէրին պազը նէվիէրինին զակի օլմալարընա սէպէպ օլմուշ իսէ, տիկէը ճիհէթլէրտէն տահի իչին արթմասընը մուճիպ օլմուշալար, վէ իւավէֆէն էլ ևեվմ էրքէք վէ զաաընլարըն խայըճա միւսթէքիֆտա օլոզղալարը եէնի իչ մէյատնալաըը աչմըշալար սըր։

ՄՈՒՀԱՐԲԷՐԱԹ

ՄՈՒԽԱԼԷՖԷԹ ՎԷ ՄՈՒՎԱՖՖԱԳԻՅԷԹ

1.

Ինճիլէրին վաոֆընտա պագըլոըգտա իքի չէյ փէք աչիքտար սըր, հանի Յիսուսա օլան մուգավէմէթի վէ պունտա բաղմէն Անըն մուվաֆֆագիյէթի։

Անըն Թալիմ ու մէսլէքի քէնտի իչէրինէ կէլմէյէն քիսմէչէր՝ սիւրիւսիւրիւս հօլտար իլէ Անըն Թէսիրինի պօզմաղա չալըշըշ, Անտա «Նազարէթի,» «Տիւկէրին օղլու,» «Թալիմ օլունմամըշ,» «Կէօմրիւքճիլէրին վէ կիւնահքէարլարըն տօսԹու» իւնվանլարընը վէրէրէք Անը Թէվճճիհտէն սիւշիւրմէյէ գաատ էտիպ, պունլարըն ֆատէ էթմէսինի կէօրտիւքչէրինտէ տատա աղըը աղվիյաթա գալգըշարագ հիւքմէթէ հէմ Մուսավի չէրիսթա րիայէթ էթմէզ տէյիւ Անը իհթիհամա Թէչէպպիւս էթմիչէր։ Ֆագաթ մալիւմ տիր քի, չապալանտըզճա մագսէտչէրինտէն տուբ օլտուլար։ Ճէհուէրինէ բագմէն նինէ կէօրիւյօրլար իտի քի, Յիսուս նէրէտէ իսէ իպտիհամ օլատտա սըր։ Սինագօգտա իսէ, օրատա տըրլար։ գայըդտա իսէ, տահիլ տօլու։ տագտա սէօյլէյօր իսէ, հէր Թարաֆտան անը իհամէթ էթմիչէր։ Թէպէրիյէ տէնիգինէն էօթէսինէ կէչսէ, ևինէ պինչէրտէն իպարէթ պիր զաչէպէչիք տէնիգտէն վէ գարատան անը Թագիպ էտերէր։ տէրամէնտա վէ պիչարէ ևինէ Անտա գօչուչուրլար։ Մէճտէլի Մարիամ վէ Կափատնայումը քէօթրիւմ, Նիկոդեմոս վէ Զաքէոս հալա Անը արայըգ պուլուրլար։ Միւճրիմ կիսլի սալ օլունաըղընտա պիւէ խըրսըզը վէ խօվարտայը քէնտինէ ճէլպ էտէճէք գուվվէթ Անտէ մէվճուտ սըր։ Յիսուսըն ալէյհինտէ իրթիքտապ էյլէսիքչէրի հէր տիւրլիս ազվիյաթ վէ տէսխէչէրինտէ մէյուս օլան Ֆէրիսիլէրին պիրպիրլէրինէ խսթապտէն «Հէյ պիր Ֆախատէ էթմէսխինիզլի կէօրի՞յօր մը սընըզ» (Յովհ. 12. 19) տէսիքչէրի կիսլի, Ֆիլ վազը Անտա մուխալէֆէթտէ պուլուս նանլար պիր իչ կէօրէմէմիչէր։

Շիմաի միլլէթլէր վէ սարլար տէյիչլիմիչ տիր։ Պիղատոս վէ Կայիափա մէյտանտա ևօգ, Սանհէտրիմ ևօգ, հէյքէլ ևօգ, Ֆէրիսի վէ Սատուգի ևօգ, Զէգարլար հիւքիւմէթի կէչիպ անըն ևէրինէ պու կիւնքի իվրօֆա վիւճուտա պուլմուշ, Ֆագաթ պու քէյֆիյէթ հալա տէյիչմէմիչ տիր. հալա Յիսուսա վէ Տինի հագիգատ մուխալէֆէթ կէօսթէրիլմէքտէ տիր, վէ 1900 սէնէ իվվէլկի խուսուսմէթլի հալա տէվամ էտիյօր։ Սատավէթ ևինէ օ ատտավէթ օլուգ, պիր Ֆարգ վար իսէ իսթիմալ օլունան սիլահլարըն նէվինտէ տիր։ Յիսուս վէ Անըն Տինի ալէյհինտէ իսլրագ օլունան բուհ այնի բուհ, մուհարէպէ այնի մուհարէպէ, անճագ ուսուլը հարպ ազ չօգ պաչդալաչմըշ սըր։ Շիմաիքչիլէր տահա միւթէֆէրրիգ Թարիգլէր իւէ օլուգ տահիրէտի տահա վասի տիր։

Գիթագ ը Մուգատասէին զըթալարը Ֆիլ վազը իսնատ օլունաըղլարը միւէյյիֆլէր Թարաֆընտան Թահրիր օլունմըշմ՞ը մը, պիւա Թազէիր պիղէ վասըլ օլմուշմ՞ը մը, Թէվարիխ Խրիսթիյանլըզը Թատտիդ էտ՞ը մի, Յիսուսըն միւճիղլէրի սահի՞հ մի տիր, էվվէլլերի միւճատէլէ վէ միւսլահէտ նօգԹալարը չօգճա մէզքիւր գագիլտէն իչէն չիմաի անլէրէ միւնհասրը տէյիլ տիր։ Շիմաի Սալահն վարլըզը վէ Թագիպէթը, ալէմ ու ճիհանըն իսլԹիտասը, ինսանըն ասլը վէ զուհուրընըն Թարիխի, Իլհամըն միւսթէմիլ օլուգ օլմատըզը, բուհ ը ինսանինին նիճէճ պիր վարլուգ օլոզը, միւճիղլէնին միւճքին օլուգ օլմատըզը, ախլագըն սալ ու էսասը, գագիլիյէթ ի ինսանիյէ իւէ իլհամըն Թալիմաթը արասընտա միւԹապագաթ պուլունուգ պուլունմատըզը, տինին սալը վէ էտհան ը մուխԹէլիֆէ պէչինտէ էսասի Ֆարգլար պուլունուգ պուլունմատըզը։ Շիմաիքչիլէր իչթէ պունլարատա վէ էմալընատա իսլարէթ տիր։

Օն տօզուզընճը սասրըն իւլում վէ Թէհարիյաթ ճիհէթիյլէ իսլրագ էյլէսիյի ֆէվգ էլ զայէ Թէրագգի ճիւմլէ աղըզլարատա պի

հագդըն մայէ ի ինթիխար օլորդը սըրատա, ամէնէ վէ Խրխոխյանլըդա խաախ օյան քիմէնէլէր՝ իւլուժ ու հիքմէթին պու տէրէճէ թէվէճճիւհէ պուլունմասընատն խոթիֆաէ եօլլու տավրանըպ ամէնէ վէ Խրխոթիյանլըդա կէօյա քէնտիլէր տէյիլ ատ նէ մուխալիֆ կէլիյօր խիւ կիպի, իւրին մէթէրիսլէրի արպասընատա կիզլէնէրէք իչլէմէքաէ պուլունմըչլար սըր։ Ֆագաթ պու սընըֆտան օյանլարըն մավիաէ նայլ ի մէրամ օյամաասըգլարը կիպի, պունլար տախի քէնտի նիչանկևահլարընա վասըլ օյամամըչլար սըր։

Տին ի Մէսիհի իւզէրինէ հիւճում էթմէք իչին ասր ը հագդը ամէնտիգլէրինին հիքմէթ վէ իւլում ը Թաամիյէ տաիրէկէրինատէն ա-ըաչաըրըպ խոթիտալ էյլէմսի էսլիհա մուխթէվիֆ վէ միւթէաատիտ օյուպ, պոնլար էնտի մաճնէկլէրինէ վասըլ օյամապըֆտան պաչէ, նինէ պըրալըրտա ֆաատկէրինին ռուհսյէթլէ, նանի պունի վէ Խրխոխյանլըդ ալէհինատէ ասըրմըզըն տինսիպլէրի Թարաֆընատան էնվալ Թարիխլէր իլէ իպրաղ օյունան մուխալիֆլէրին Տին ի Մէսիհի իւզէրինէ օյան Թէսիրի մէսէլէսի գայէթ վասի պիր մատաէ օյուպ, պիպ պուսնը անճագ տար պիր տաիրէաէ, նանի ասր ը հագըրա մախասուս օյան իլմ ի ասար ը աթիդա, իլմ ի Թապազաթ իւլ արդ վէ իլմ ի էահան ը մուխթէլիֆէ ճինէթլէրինատէն, վէ հէմ իլմ ի հիքմէթ իւզէրինէ միւէասէս օյան պաղը Թալիմ նօղԹասընատան Թահէր ը Թէաղիզ ալաճաղըդ։

ԻԼՄ Ի ԱՍԱՐ Ը ԱՓԻԳԱ

Զէմանէմիդ իւլէմասընըն էն չօդ խահիչ իլէ Թէհարբիյաթը վէչինէ ուիւշուիւիս իլմ-լէրատէն պիրի նէմ ասար ը ՞ինիչա սըր քի, գաոիմ կինաանլարըն ասլը, լիսանը, մէզհէպ, նիզամաթը, էահլիյաթը, սէնաթը վէ տաէԹլէրի կիպի մէսէլէլէրին միւԹալաասըյլէ մէչղուլ օյուր։ Մէվճուտ քիԹապլար տիւնեհանըն իւչ տէօրԹ պին սէնէ ևա տահա գիյատ էվվէլ պուլունտըդը անվալ հագդընատա քնաֆի վէ մուգնի մալիումաթը հավի օյմաասըգլարը էճլատէն, էրպապ ը մէրագ պիր Թապի կինաանա մախասուս օյան պաղը Թալիմ նօղԹասընատան Թահէր ը Թէաղիզ ալաճաղըդ։

ԻԼՄ Ի ԱՍԱՐ Ը ԱՓԻԳԱ

Զէմանէմիդ իւլէմասընըն էն չօդ խահիչ իլէ Թէհարբիյաթը վէչինէ ուիւշուիւիս իլմ-լէրատէն պիրի նէմ ասար ը ՞ինիչա սըր քի, գաոիմ կինաանլարըն ասլը, լիսանը, մէզհէպ, նիզամաթը, էահլիյաթը, սէնաթը վէ տաէԹլէրի կիպի մէսէլէլէրին միւԹալաասըյլէ մէչղուլ օյուր։ Մէվճուտ քիԹապլար տիւնեհանըն իւչ տէօրԹ պին սէնէ ևա տահա գիյատ էվվէլ պուլունտըդը անվալ հագդընատա քնաֆի վէ մուգնի մալիումաթը հավի օյմաասըգլարը էճլատէն, էրպապ ը մէրագ պիր Թապի կինաանա մախասուս օյան պաղը Թալիմ նօղԹասընատան Թահէր ը Թէաղիզ ալաճաղըդ։

ԻԼՄ Ի ԱՍԱՐ Ը ԱՓԻԳԱ

Զէմանէմիդ իւլէմասընըն էն չօդ խահիչ իլէ Թէհարբիյաթը վէչինէ ուիւշուիւիս իլմ-լէրատէն պիրի նէմ ասար ը ՞ինիչա սըր քի, գաոիմ կինաանլարըն ասլը, լիսանը, մէզհէպ, նիզամաթը, էահլիյաթը, սէնաթը վէ տաէԹլէրի կիպի մէսէլէլէրին միւԹալաասըյլէ մէչղուլ օյուր։ Մէվճուտ քիԹապլար տիւնեհանըն իւչ տէօրԹ պին սէնէ ևա տահա գիյատ էվվէլ պուլունտըդը անվալ հագդընատա քնաֆի վէ մուգնի մալիումաթը հավի օյմաասըգլարը էճլատէն, էրպապ ը մէրագ պիր Թապի կինաանա մախասուս օյան պաղը Թալիմ նօղԹասընատան Թահէր ը Թէաղիզ ալաճաղըդ։

ԻԼՄ Ի ԱՍԱՐ Ը ԱՓԻԳԱ

Զէմանէմիդ իւլէմասընըն էն չօդ խահիչ իլէ Թէհարբիյաթը վէչինէ ուիւշուիւիս իլմ-լէրատէն պիրի նէմ ասար ը ՞ինիչա սըր քի, գաոիմ կինաանլարըն ասլը, լիսանը, մէզհէպ, նիզամաթը, էահլիյաթը, սէնաթը վէ տաէԹլէրի կիպի մէսէլէլէրին միւԹալաասըյլէ մէչղուլ օյուր։ Մէվճուտ քիԹապլար տիւնեհանըն իւչ տէօրԹ պին սէնէ ևա տահա գիյատ էվվէլ պուլունտըդը անվալ հագդընատա քնաֆի վէ մուգնի մալիումաթը հավի օյմաասըգլարը էճլատէն, էրպապ ը մէրագ պիր Թապի կինաանա մախասուս օյան պաղը Թալիմ նօղԹասընատան Թահէր ը Թէաղիզ ալաճաղըդ։

ԻԼՄ Ի ԱՍԱՐ Ը ԱՓԻԳԱ

Զէմանէմիդ իւլէմասընըն էն չօդ խահիչ իլէ Թէհարբիյաթը վէչինէ ուիւշուիւիս իլմ-լէրատէն պիրի նէմ ասար ը ՞ինիչա սըր քի, գաոիմ կինաանլարըն ասլը, լիսանը, մէզհէպ, նիզամաթը, էահլիյաթը, սէնաթը վէ տաէԹլէրի կիպի մէսէլէլէրին միւԹալաասըյլէ մէչղուլ օյուր։ Մէվճուտ քիԹապլար տիւնեհանըն իւչ տէօրԹ պին սէնէ ևա տահա գիյատ էվվէլ պուլունտըդը անվալ հագդընատա քնաֆի վէ մուգնի մալիումաթը հավի օյմաասըգլարը էճլատէն, էրպապ ը մէրագ պիր Թապի կինաանա մախասուս օյան պաղը Թալիմ նօղԹասընատան Թահէր ը Թէաղիզ ալաճաղըդ։

նըն փօլիթիդա ալէմինտէն քեամիլէն մահ-վը մուճիպ ի մէնճահաթ վէ իսլահաթ օլա-ճաղընը իլավէ էհյօրլար։ Եինէ տէ իւլէ-մա ի հուդուդատան պիր տիկէր սընըճ ա-տիլանէ վէ միւնահիճանէ պիր սուրէթաէ թալէպ օլունաղը հալաէ թազմինաթըն ճախղ օլաղընը թաստիխ էհյօրլար։

Թազմինաթ ը հարպիյէ թալէպ էթմէք ա-ատիթի եաղըն զէմանլարըն իչի օլուպ, Ֆը-րանսըզ ինղիլապաթընատան էվվէլ եօղ վէ եախօտ փէք մէճունու իսի։ Պունըն տեվ-լէթլէրճէ պիր գահաէ հինճմիւնէ կիրմէսի-նէ Նափօլէօն Պոնափարթ սէպէպ օլմուշ տը։ Միւշարիէյէ մուհարէպէլէրաէն ոճն-րա ատա էթտիկի միւսալէհալարատա պու ա-ատիթէ իսթինատէն տիւվէլ ի մաղլուպէ իւ-զէրինէ աղըր աղըր վէրկիլէր թահմիլ էտէր իսի։ 1795 սէնէսինաէ ատա օլունան մուա-հէտ իլէ Ֆրանսայա Ֆիլէմինք տեվլէթի թարաֆընատան 310,000,000, 1796տա ատա օլունան մուահէտ իլէ Փափա թարաֆըն-տան 15,000,000 ֆրանգ վէ սաիր միւնա-սէպէթլէրէէ քիւլիյէթի թազմինաթ վէրիլ-մէսի դարարլաչըրըլտը։ Ռէզա 1805 թարի-խինաէ Նափօլէօն Փրուսիա տեվլէթի իւ-զէրինէ 140,000,000 ֆրանգ թազմինաթ ը հարպիյէ վէ պունլարատան մատա ախըր զէ-մանլարատա էվրօփանըն տիկէր տեվլէթլէրի իւզէրինէ աղըր աղըր թազմինաթ ը հար-պիյէլեր թահմիլ էթմիչ պիր։

Նափօլէօնըն իճատ էթտիկի չու գահաէյէ ախըր տեվլէթլեր տաճի իսթիսալ էտիպ մուհարէպէտէն ոճնրա տիւվէլ ի մաղլուպէ-տէն պիր խայըր թազմինաթ թալէպ էտէր-լեր իսի։ 1815 թարիխինաէ էվրօփանըն տիւվէլ ի միւթթէֆիգիյէսի Նափօլէօն իւզէ-րինէ իչրաղ ը մուզաֆֆէրիյէթ էթահիլէ-րինաէ Ֆրանսա իւզէրինէ 700,000,000 ֆրանգ թազմինաթ ը հարպիյէ թարհ էյլէ-տիլէր։ 1842 սէնէսինաէ Ինկիլթէրրա Չին իմփէրաթօրլըղընատան 105,000,000 ֆրանգ թազմինաթ ախղ էթմիչ տիր։ Լաքին տեվ-լէթլեր իչինաէ թազմինաթ թալէպինէ էն ղիյատէ չիտաէթ կէօսթէրէն տեվլէթ Ամա-նիա օլմուշ օլուպ, 1876տա Ամաթրիա իլէ օլան մուհարէպէսինաէ տեվլէթ ի միւշա-րիէյհատան 200,000,000 ֆրանգ թազմի-նաթ թալէպ էթմիչ տիր։ Շու թազմինաթ Ամաթրիանըն իղթիատրընա նիսպէթլէ փէք աղըր իսի իսէ տէ, Ամանիա չու արզու-սընը զիյատէսիյէ թէզիիա էտէրէք 1871 սէնէսինաէ Ֆրանսատան էվվէլքի թազմի-նաթը հիչ մէսապէսինաէ պրապմըշ վէ թա-րիխաէ չհմախյէտէք ասլա միսլի սէպէպաթ էթմէմիչ վէ փէք իհթիմալ պունատան ոճն-րա տախի զիքրի կէչմէյէճէք օլան փէք ա-զլիմ պիր թազմինաթ թալէպ էթմէսիյէ տեվլէթ ի մաղլուպէյի վէք աղըր մուզայա-զայա տիւչար էթմիչ տիր։ Շէօյլէ քի, Ամ-մանիա Ֆրանսանըն Ամզատ վէ Լօրէն նա-ման լքի ճէսիմ էյալէթլէրինի զապթ վէ Ֆրանսանըն տուլյան ը ուհմումիյէսինաէն էյալաթ ը մէզքիւրէնին հիսսէսինէ իտաալէթ էտէն միզաարը տախի ախղ էյլէսիքաէն ոճնրա Ֆրանսայա 3,000,000,000 (պէչ պին միլիոն) ֆրանգ թազմինաթ թահմիլ էյլէմիչ տիր։ Տահաը վար, մէզլաղ ը մէզքիւրըն իւչ սէնէտէ թէտիյէ օլունուպ, սէնէվի 100 տէ 3 ֆահիղ վէրիլմէսի, իչպու թազմինա-թըն թէմամի ի լիֆաընը թէմին զըմնըն-տա Ֆրանսա մէմալիքինին պիր զըմը Ամ-ման ասաքիրի թահթ ը իթթիլասընատա զալ-մասը, վէ չու ասաքիր Ֆրանսատա զալ-տըզճա մէսաբիճ ի թէսպիւչիյէսի Ֆրան-սայա ախտ օլմասը ճիւմլէ ի չէրախթատէն պուլունմըշ տըր։

Էվվլ ը պահրիյէ։ Մուզաատէմա զիքրի սէպէպաթ էյլէտիյի իւզէրէ զարատա օլան մուհարէպէլէրը իլէ տէնիզ իւզէրինատէ իճրա օլունան մուհարէպէլէր արասընատա մուա-մէլաթճա էվէյի պիր ֆարզ մէվճուտ տըր։ Եղմինէ ի զատիմէաէ մուհարէպէլէր էքսէ-րիյա զարատա իճրա օլունուր իսի։ Տէնիզ մուհարէպէլէրի վուզուտը չօղ զիքր օլուն-մամազատա տըր, զիքրա օլ զէման միւթէմէա-մէն տեվզիէթլէրէրին զըմմը ազէմի զարատա թօփ հալաէ օլուպ, նէքսիկէրլինին մէմալիքի չօղճա զուրա իլէ թէֆրիղ օլունուր, վէ օլ զէմանլարատա կէմիճիլիք սէնաթը չօղ իլէրի կիթմիչ օլմատըղընատան, պահրի մուհարէպէլէրէ չօղ կիրիչմէզլէր իսի։ Պու ճիւմլէ իլէ պէրապէր մուհարէպաթ ը պահրիյէ վազըալարը զուհուր էթմէզ տեյիլ իսի։ Իչպու մուհարէպէլէր զարատա իճրա օլունան մուհարէպէլէր կիպլի փէք վահ-չինէ իսի։ Եվվէլքի պէնալտրաէ թա իսպ-թիատաէն հալ ը հազըրատէք ճարի օլան մուհթէճլիֆ մուամէլէլէրի թատատա էյլէ-տիք։ Տէնիզ մուհարէպէլէրինին ֆարզը զէմանլարատա իճրա օլունան մուամէլէլէրի թամմ զարա մուհարէպէլէրի կիպլի օլմուշ վէ սայքի այնի թէտէրրիճաէն կէչէրէք չիմաիքի հալա վասըլ օլմուշ օլաղընատան, պու խուսուսատա թաթվիլ ի մէզալէ լիճ-զուճ կէօրմէզ իսէմ տէ, անճագ եվվէլքի իֆատէլէրին թէխաթթուրընը թավսիյէ է-տէրիմ։ Ամր ը հազըրատա ճարի օլան ատաթ հիճքմիճնէճ, մուհարէպաթ ը պահրիյէտէ մուհարիճ պիր տեվլէթին թէպատա վէ էմ-վալը պաչըճա իքի զըմմա միւնդասիմ իս-թիպար օլունուպ, անլերէ «Ի-ֆէն ի հաբպիյէ վէ «Է-ֆէն ի Ր-ճճաբիյէ իսմլերի վէրիլիր քի, պունլարըն հէր պիրի հազդընատա ճարի օ-լան անքամ իսայըճա ֆարզը տըր։

Մէ-ֆէն ի հաբպիյէ թարաֆէյն ի մուհարի-պէյն ճանիպինատէն մունթազամէն թէրթիպ օլունմըշ վէ ատաքիր ի մունթազամա իլէ ատուս օլան սէֆինէլէր պիր քի, հիյն ի հա-ճէթատէ միւշմէն էլինէ կէչէր իսէ, կէրէք սէֆինէլէր վէ կէրէք հումուլէսի զապթ ու միւսատէրէ օլունուպ, տէրունէլէրինատէ պու-լունան ատաքիր էսիր ի հարպ հալինատէ թէվզիֆ օլունուր, հանի հազդյարընատա զարատա մունթազամ ատաքիրէր հազդընատա օլան կիպլի մուամէլէ օլունուր։

Մէֆէն ի Ր-ճճաբիյէ եախօտ եվվլը շահիյէ։ Զարատա էհալի ի մէմլէքէթէ պիտ էմվալ ու էմլաքըն քիւլիյէն թէարրուզատէն մա-սունիյէթի մէզքէսի զապուլ օլունարապ, մուամէլաթ ը հարպիյէճէ պիր խայը մու-սիպէթլէրին էօնիւ ալընմըշ իսէ տէ, ճա ի թէէսսիճ պիր քի, էլան աէնիզ մուհարէ-պէլէրինատ էմվալ ը չահիյէ թէարրուզատէն մատուն օլմայըպ, զանունէն կէրէք սէֆա-էն ի թիւճճարիյէնին վէ կէրէք հումուլէլէ-րինին զապթ ու միւսատէրէսինէ ճէվազ վէրիլիյօր։ Իւլէմա ի հուդուդ ը տիւվէյտէն չօղլարը պու ուսուլը իլթիզամ էտէրլեր։ Էզ ճիւմլէ, Ռէնթ վէ Ուիթճոն նաման Ա-մէրիկալը էզազալ ը հուդուդ ը տիւվէյ «Իչ-պու մուհարէպէլէրատէն մագսատ տիւշմէնին դուվվէ ի պահրիյէսինի մահվ էթմէք օլաը-զընատան, տիւշմէնին սէֆաէն ի թիւճճարիյ-յէսինի զապթ էթմէքլէ տիւշմէնին դուվ-վէ ի պահրիյէսինին պէօյիւք պիր զըմը քէսիլէճէք տիր։ Պինապէրէն մուհարէպէյի զապանմազ իչին պու սատէթին մէրիյէթի ճահիղ օլուր» տէյիւ պէյան ը միւթալաաթ էհյօրլար։ Վուլսի նամ միւէլլիֆ տախի «Զարատա էհալի ը չահսիյէյի զապթ ու միւսատէրէ էթմէքլէ էհալի ի մէմլէքէթի պիր չօղ միւզայագալարա կիրիֆթար օլուպ, չօղ ֆամիլիալար խարապ վէ փէրիչան օ-լուրլար իսէ տէ, տէնիզատէքի սէֆինէն ի թիւճճարիյէ պէօյիւք թահիրլէրէրին եախօտ զէնկին դուսմանեալարընը մալը օլմազլէ զապթ օլունաղատա պէօյիւք խասարաթը մուճիպ օլմազլար, վէ հէմ պու սէֆինէլէր-տէքի էմվալ զարուրի չէյլէրատէն տէյիլ իւ-լա ախղ ու իթթայա ախտ օլաղընը սէպէպ-տէն միւսատէրէ օլունմազ իւլէ պէօյիւք զարարը մուճիպ օլմայաճազ տըր։ Պինա-պէրէն չու մուտամիլէ մուհարէպէնին իս-թինսալընա մէտար օլաղընը սէպէպ իւլէ ճախղ տըր» տէյիւ պէյան ը էֆքեար էհյօր։ Ֆրանսըզ հիւքյմա ի հուդուդընատան Հուն-ֆուզ նամ զահ պու պապտե չէօյլէ տէյօր։ «Տիւշմէնին թիւճճար սէֆինէլէրինատ պու-լունան էչխաս սէֆաէն ի հարպիյէտէ իս-թիխատամ օլունա պիլիր, վէ եախօտ սէ-ֆաէն ի թիւճճարիյէ տախի սըրասը կէլիր-սէ, սէֆաէն ի հարպիյէյէ վէ եախօտ ա-զալի գուրսան սէֆինէլէրինէ թէպատիւ օ-լունա պիլիր իսթիյնատէն, սէֆաէն ի թիւճ-ճարիյէ տիւշմէնին դուվվէ ի պահրիյէսինի մահվ եա թէզիիա էտէր։ Իսթի մուհարէպէտէն մագ-սէտ տիւշմէնին դուվվէ ի պահրիյէսինի մահվ եա թէզիիա էտէն չու վա-սըթալարըն, եանի սէֆաէն ի թիւճճարիյէ-նին զապթ ու միւսատէրէսի վէ թէվաֆիֆ-նէն հարպ էսիրի հալինատ թէվգիֆի մէչ-բուս տըր։»

(Մ ա պ պ ը Ջ ը)

Գայսերիյէ ԿԱՐԱՊԵՏ Ե. ԳՈՒՆՏԱԳՅԱՆ

ԻԹԹԱՐ Ը ՄԱԽՍՈՒՍ

Պունատան պէօյլէ Ա-եռոքէրատ դուլլանը-լըպ տա Թիւրքհէատ Ա.Ն վէ Հէմդ իլէ եա-ղըլան քելիմէլէր իւզէրինէ խուսուսի ալա-մէթլեր գոնուլմասը հէյէթ ի Թահրիրիյէ-միզճէ զարարկիր օլմադին, մուհասիրլերի-միզ մալիւմաթ օլմադ իւզրէ իլան ը քէյ-ֆիյէթէ միւսաբէաթ զըլընտը։

ԻԼԱՆԱՔ

Ան տալ Գայսերիյէի Յովհէփ Գարաքիւ-լահեան պունատան 25 սէնէ զատար էվվել Իսթանպօլա կիտիյօրըմ տէյէրէք զուբրպէթէ չըզմըշ վէ 2 սէնէ ոճնրա Իսթանպօլաա պուլունաղընըն խապէրի ալընմըշ իսէ տէ, պատէհու նէրէտէ օլաղընա տախի հիչ պիր մալիւմաթ էտինիլէմէմիչ, վէ նատրլ իսէ հազդընատա պիր իլան տախի օլմամըշ տըր։ Մէրզումի 18 հաչընատա իքէն չէհրատէն չըզ-մըշ օլուպ, ուզուն պօյլու, զարա հաղըզ, չաճըզ զալը, կէօզլինիսի եանընատա պէ-րէտէն զալմա էքսէր իչարէթի օլան պիր կէնճ իսի։ Մէրզումէրն զէվալը Իսթիյար վալիտէ, պիրատէր վէ հէմչիրէլէրինի չու-մէչքիւք հալաէն զուբրթարմազ իչինն հա-յտատատա օլուպ օլմատըղընատա տախը մալիւ-մաթլարը օլանլարըն լուքթիճէն Ա-եռոքէր հէյէթինէ պիլտիրմէլէրի խասաէթէն բէճա օլունուր։

Իսթանպօլ ՌՈՒԲԻԿ Մ. ՄԱՆՈՒԿԵԱՆ
1891 Օգոս. 12/24

Ա.յատա պիր վուզուս պուլան տուա մէճ-լիսի էօնիւմիւզաէքի Փազար էրթէսի, եա-նի Ա.ազի. Հոկտ. 3է միւսաապք կիւնատ ատաթ 6½տա Պայզըլ Հաուս խզատէթխա-նէսինատ իճթիմա էտէճէյինատէն, ճիւմլէ պիրատէր վէ հէմչիրէլէր մէզքիւր մէճլիսատ հազըր պուլունմազատա տավէթ օլունուրլար։

Վ. Ե.

Եարըն կէնճլէրին տուա մէճլիսի սաաթ 8½տա Ամէրիգան Ռանը խզատէթխանէսին-տէ իճրատա էտէճէք տիր։ Տուա մատտէսի Յովհ. 16. 33տէ պուլունուր։

ՇՈՒՅՈՒՆԱԹ Ը ՍԻՅԱՍԻՅԷ

Թուամ Սեպտ. 21, վէ Ալաֆ. Հոկտ. 3, 1891

ԽԱՐԻՃԻՅԷ

Զար հաղրէթլէրինին քիւչիւք պիրաէրի կրան Տիւդ Փօլըն զէվճէսի վէ Եունան Նիսթան Գրալընըն պէօյիւք քէրիմէսի կրանտ Տիւչէս Ալէքսանտրա հաղրէթլէրի Սեպտ. 24իւնճիւ կիւնիւ Մօսգուա չէհրինտէ վէ-ֆամ էյլէմիշ տիր։ Միւթէվէֆֆիյէ ի միւ-չարիւէյնա պիր արապա գաղասընտան միւ-թէէսսիրէն վէֆամ էյլէմիշ տիր։ Րաքիպէ օլընը արապանըն աթլարը զապթ օլունմազ ակրէմէտ հաչարընլանմըչ օլարագ, միւ-չարիւէյնա ևէրէ սընչրամասընտան նաչի օլ գաար միւթէզարրիր օլմուշ քի, ամէլի-յամ ը ճէրրահիյէ իճրասը զարուրի ատտ օլունուշ, ամէլիյաթ ը մէղքիւրէտէն սօն-րա թէարիճէն գուվվէթտէն տիւչմիւշ վէ պիր զաչ կիւն քէնտինտէն կէչմիչ պիր հալտէ հաֆտարգաան սօնրա վէֆամ էյլէմիչ տիր։ Միւթէվէֆֆիյէ ի միւչարիւէյնա իչի սէնէ ադաէմ թէղէվվիւճ վէ հէնուզ 21 սինն-նինի իչմալ էթմիչ իտի։ Զար վէ Զարինա հազարաթը իչղու հիւզն էնկիվ լասալերի ալընը ալմազ Պէրլին թարիւիյէ Մօսգուայա կիմէք իւղրէ Գօլէհնահակ չէհրինտէն հա-րէքէթ էյլէմիշլէր տիր։ Րուսիա լանէտտա-ն ը իմիւէրաթօրիսինին պու միւնասէպէթ-լէ հասը օլմասընտան նաչի Պէրլինտէ միւ-չարիւէյհիւմա հազարաթը հազըրնտա րէսմի գապուվ իճրա օլունմամըչ տըր։ Ա.թինա չէնրի էհալիսի իչղու քէտէր ամիվ լասալերին ալընմասը իւղերինէ լիւճճէ ի զամ ու էսէֆֆ միւսթէզրագ օլուշ, քեաֆֆէ ի րէսմի վէ չակսի պինալար սիյահլարլա սօնաասըլմըչ վէ ճէմի ի քիւիսէ դանվանալարը հաղին հաղին վուրուլմազտտա պուլունմըչ տըր։ Զաթ ը հաղրէթ ի Փատիշահի վէ Էվրօ-փանըն սաիր քեաֆֆէ ի հիւքմտարա-նը ճանիպինտէն Եունանիսթան Գրալը հաղրէթլէրինէ պա թէէզրաֆ պէյան ը թա-պկէթ օլունմըչ տըր։

—Ա.լմանիատտա Սեպտ. 24ինճի կիւնիւ նէչր օլունան պիր էմրնամէ ի իմիւէրաթօ-րի իւէ Ֆրանսատան Ա.լպաս–Լ.օրէնէ կէչէն Ֆրանսըզ հօճուլարը հազդընտա ճարի օլան փատափօրթ ուսուլը իսայլըճա թատիլ էտիլմիչ տիր։ Հոկտ. 4ինճի կիւնիւ մէվզի ի մէրկէզթէ վազէտիլմիչ օլան իչղու նէչնի էմրնամէ հիւք-միւնճէ, անճագ լորտմէթ ի ֆիլիլիչէտ պու-լունան նէֆֆէրաթ ը ասքէրիչէտէն, մազուլ զապթիէլէրտէն, էճնէպի հարպիչէ մէքթէպ-լէրի չակիրտանընտան վէ խորտմէթ ի ասքէ-րիչէտէն մուաֆ օլմազ մազսէտիչլէ Ա.լման տէվլէթի թէպահիյէթինի թէրք էթմիչ քիմ-սէլէրէն վուսափօրթ թատէպ օլունաճագ, վէ պու սընըֆլարա մէնսուպ օլանլարըն փատափօրթլարը ատսի պիլա րէտ զայա էտիլճէք տիր։ Փատափօրթ ուսուլընըն պու վէճհէյէ թատիլ օլունմասընը քեաֆ-ֆէ ի Ա.լման զաղէթալարը թահսինէյէ Ա.լ-մանիա վէ Ֆրանսա տէվլէթլէրի միւնա-սէպաթընըն էյիլէչմէսինէ պիր վէսիլէ օլա-ճաղը պապընտա իւմիա պէյան էթմէքտէ տիրլէր։ Պաղը ուֆագ թէֆֆէք Ֆրանսըզ զաղէթալարը իչղու թահիլաթըն զըյմէթի-նի թաղսիր էթմէմէքտէ իսէյլէր տէ, միւ-թէպէր զաղէթալար անատէն պիր լիսան ը պիթայիչ ու մէհմէտէթլէ պահս էթմէքտէ տիրլէր։ Րէէյ–պլիք Ֆրանսըզ զաղէթա՝ իմիւէրաթօր հազրէթլէրինին էրֆուրթտա իւրտա էթտիյի նուվթըն հանըչ օլաըզընը հիսս իլէ սէօյիւնիւ պու վէճհէյէ կէրի ալաը-ղընը պէյան, վէ Լէֆէրնէ փատափօրթ ու-սուլընըն թահսիլինի «պիր մուամիլէ ի հիք-մէթ վէ մէսլէք ի ռալիմ» թատիր էտիյօր։

Պու պապատէ քէզա ժոռնամ Ֆրանսըզ զա-ղէթասը չէօյլէ տէյօր. «Իմիւէրաթօր իքինճի Վիլհէլմ հազրէթլէրի պիր զաթ ը ֆիրատէթ-սիմաթ օլուզ, միւչարիւէյհին մէմլէքէթիւ-միզին չարդ ճիհէթինտէ իճրա էտիլէն պէօ-յիւք մանէվրալարըմըզդա վէրտիյի ճէվապ ճէսարէթտէն արի տէյիլ տիր։ Պիզ գուվ-վէթլի պիր օրտույա մալիք պուլունարըզը-մըզը քէնտինհին կէօսթէրտիյիմիստէ, միւ-չարիւէյհ հազրէթլէրի Ա.լպաս–Լ.օրէն վասա-փօրթ ուսուլընը թահիլ էտէրէք պիզէ իթա ի ճէվապ էտէր։ Լ.օհէնչէն օյունընրնն իճրասը-նը մէն զըմինտա պաղըլար թարաֆընտան վուդու պուլան թէարրուզաթտան սօնրա իմիւէրաթօր հազրէթլէրինին Ա.լպաս–Լ.օրէն վասափօրթ ուսուլընը թահիլ էտէճէյինի մէ-մուլ էթմէհտիյիմիզի իմիրաք էյլէմէվիյէ։»

Նահէնճալ զաղէթասը պիր աորմ տահա ալարագ Ա.լպաս–Լ.օրէնի Ֆրանսայա իտաէ վէ տիւնեայը անա թէյալիւզ էտէն մուխա-թարատան խէյաս էթմէսի պապընտա իմ-պէրաթօր հազրէթլէրինէ բէճա էթտիքտէն սօնրա «Պուննը էտէր իսէ միւսթագպիլ զիւրրիյէթլերի քէնտինհինէ պիր տիկէր ա-զիզ Լ.ուի նագարըյլէ պագըզ պաչընըն էթ-րաֆընա նուր չուասաթը չէքէճէքլէր» տէ-միչ տիր։ Պու խուսուսատան պիր մէչհուր Իռկիվ զաղէթասը չու վէճճէլէ պահս էտի-յօր. «Փարիստէ թապ օլունան միւթէվէլէր զաղէթալարընն Ա.լմանիա հագդընտա պու-կիվլի պիր լիսան գուլլանմասը՝ Ֆրանսըզ էֆքեար ը ումումիյէսինին պէօյիւք վէ միւ-թէմէտտին պիր միլլէթէ հագըչըր սուրէթ-տէ քէսպ ի հայսիյէթ ու իթմինան էթմիչ օլարընա պիր իսպաթ ը քեաֆի տիր։» Դաղէթա ի մէղքիւրէ պունա իլավէթէն «Ֆրանսըզ զաղէթալարը չօգտան պէրու Ա.լ-մանիա Իմիւէրաթօրը հաղրէթլէրինին նի-յէթ ի սուրհաուայանէսինտէն պու կիվլի պիր լիսան ը ատիլանէ վէ ազիլանէ իլէ պահս էթմէմիչլէր իտի,» տէյօր։ Մէղքիւր Իռկիվ զաղէթասը Ֆրանսըզ մաթպուաթը հագդըն-տա իչղու լիսան ը սիթայիչքեարանէյի իս-թիմալ էթտիքտէն սօնրա Ֆրանսըզ հիւքիւ-մէթի հագդընտա տահի չու կիվլի պիր լիսան ը ատիլանէ գուլլանըյօր. «Փարիսին իլէրի կէլէն զաղէթալարընտան պիրի 20 սէնէտէն պէրու Ֆրանսըզ հիւքիւմէթինինն Ա.լմանիա հագդընտա հիչ պիր ևագըչըպսըզ մուամէ-լէսէ պուլունմատըղընը իտտիա էտիյօր քի, միւտտաա ի մէղքիւր ասըլսըզ պիր իֆֆի-խար տէյիլ տիր։ Ֆրանսատա վագթ պէ վագթ Ա.լմանիա ալէյհինտէ զուհուր վէ ճէ-րէյանը ումուրը իսկալ էտէն հիչ պիր նիւ-մայիչէ Ֆրանսըզ հիւքիւմէթինին իչղիրաք էթմէտիյի հէր պի թարաֆ միւտտագիդ ին-տինտէ միւսէլլէմ պիր քէյֆիյէթ տիր։»

—Չիլի հիւքիւմէթի Րէիս ի սաղըգը Մ. Պալմաչէտտանըն զաթը նէֆա էթտիյինէ տաիր ալընան իտապէր թէհազգուզ էթմիչ օլուզ, միւթէվէֆֆիա ի միւմաիլէյհին նաչը հէման օլ ազամ կիզղինճէ տէֆնն օլունմըչ տըր։ Չիլի հիւքիւմէթ ի հազըրէսի մագսէ-տինէ վասըլ օլմուչ օլարագ լիւզումսըզ զուլմ ու զատրարլա նամ ու չանընը լէ-քէտաը էթմէք իսթէմէտիյինի ալէյհէ կէօս-թէրմէյէ արզուքէչ պուլունուրղընտան, Մ. Պալմաչէտտանըն վէֆաթըյլէ ասայիչին սէ-րիչն իտգա էտիլճէհէյի մէմուլ տըր։ Պալ-մաչէտտանըն թարաֆկիրլէրի րէիսլէրինի զայլ էտէրէք գուվվէթտէն տիւչմիւչ օլ-արգպարընտան, հիւքիւմէթ ի հազըրէնինն անլէրէ արթըգ նագար ը աֆիվ լէ պագա-ճաղը իւմիա էտիլիր։

—Թրէվ չէհրինտէ պուլունան խիլաթ ը մուգատտէտ սօն տէֆա օլարագ ևարընքի փագար կիւնիւ նագար ը ամմէյէ իրաէ է-տիլտիքտէն սօնրա պէթէքրար մահֆազա-սընա գօնուլուշ միւհրիլէնճէք տիր։ Իհ-թիմալէն խիլաթ ը մէղքիւրէյի զիյարէթ է-տէնլէրինն սայըսը իքի միլիօնտան պիր ազ էքսիք օլաճագ տըր։ Բահիպլէր իճրա էտիլ-տիյի թէվաֆֆուր օլունան միւճիղլէրի էյլի-ճէ թէֆթիչ էթմէտիքճէ գապուվ էթմէյէ-ճէքլէրինի պէյան էյլէմիշլէր տիր։ Լայփցիկ տար իւլ ֆիւնունը մուալլիմլէրինտէն մէչ-հուր Փրօֆ. Վինաչայա խիլաթ ը մուգատ-տէսէնին իլգարը միւնասէպէթիյլէ Փրօֆէս-թան օլմուշ տըր։

—Րուսիատա հիւքմ սիւրմէքտուէ օլան գըթլըգ թապիաթ ը ինսանիյէթին կէրէք էյի վէ կէրէք քէօթիւ ճիհէթլէրինին մէյտանա չըգմասընա վէսիլէ օլմագտա տըր։ Հիւքիւ-մէթի մէմուրլէրինին սայքի քեաֆֆէսի գահթղէտիկհանա իտանէ օլմագ իւղրէ հիւսն ի բիզա իլէ մաաչլարընըն պիր գըմընը թէրք էթտիքլէրի կիպի էհալի տախի պու պապ-տէ միւհքին օլան հէր ֆէտաքեարլըզը տի-բիզ էթմէմէքտէ տիր։ Ֆագաթ տիկէր ճի-հէթտէն պագը ինսանըզ էքմէքճիլէր մախ-լուք էքմէք չըգարարագ պագէն իչինէ դէհրլի մատտէլէր պիլէ գարըչարըմագտա պուլունմըչլար տըր։ Պիր Րուսիա զագէ-թասը պիր էքմէչէն թահվիլ օլունարագ 100տէ 70 նիսպէթինին Թօվրագ իտիյի վէ տիկէր գըսմընտա տախի փէք ճիւզի գըտտա պուլունտըղը անլաչըլտըղընը իֆֆատէ է-տիյօր։ Քէօյլիւլէր քէնտի սըզըր վէ աֆլա-րընը սայքի եօզ ֆիյաթընա սաֆմագտա տըրլար։

—Պիր գաչ կիւն սօնրա Փարիստէ Րու-սիա տէվլէթի թարաֆընտան 100տէ 3 ֆա-իզլի 500 միլիօն ֆրանգլըզ պիր եէնի իս-թիգրազ ագտ օլունաճագ տըր։ Իսթիգ-րազ ը մէղքիւր 80 ֆիյաթըյլէ, եանի Րու-սիա հիւքիւմէթինին 80 ֆրանգ ալարագ 100 ֆրանգ պօրճլու օլմասը չարթըյլա ագտ էտիլէճէք տիր։ Պու հիսապ իլէ ֆահիզ 100տէ 4իւ պուլուր։ Բօչիլա պանգասը իչղու իս-թիգրազա իչթիրաք էթմէմիչ տիր։ Ա.լման-իա հիւքիւմէթի պու պապատէ պի թարաֆ պուլունմագտա իսկ տէ, քեաֆֆէ ի Ա.լման զաղէթալարը իչղու իսթիգրազա Ա.լմանիա-տա իչթիրաք օլունմամասընը իսնթար էթ-մէքտէ տիրլէր։

—Նէ– Եուէք Հէրալտ զաղէթասը Չին ահվա-լընըն կիմթահքճէ քէսպ ի վէհամէթի էյլէ-տիյինի պէյան էտիյօր իսկ տէ, Չին հիւ-քիւմէթի քէնտի սէվահիլինին էվրօփա հարպ սէֆինէլէրի թարաֆընտան թօփա թութուլ-մամասը պապընտա վէսվէթի ի միւճաքինէյի դուլլանմագտա տըր։ Չին տէվլէթինին Պէր-լին վէ Փարիս սէֆիրլէրի Չին հիւքիւմէ-թինին էճնէպիլէրի հիմայէ ղըմընտա թէ-տապիր ի լազըմ էթտիքտէ օլ-տըղընը միւպէյյին փէքինտէն ալտըղլարը թէէզրաֆլարը Ա.լմանիա վէ Ֆրանսա հիւ-քիւմէթլէրինէ թահսիմ էյլէմիշլէր տիր։

—Էմին փաչատան Մայիս 3 թարիխէ ա-լընան պիր մուխթասար մէքթուպատա միւ-չարիւէյհին թարիխ ի մէղքիւրատէ միւչքի-լաթա օղրամըչ, վէ ատէմլէրինին էյի

պիր հալտէ խոյի լիճատէ օլունմըշ տըր։ Էմին փաշանըն միւթէհհատին ալէմ իլէ սայքի հիչ իլթիլաթը օլմայըպ իհթիմալէն պիր գաչ այ սօնրա պիր տահա քէնարսին-տէն խապէր ալընա պիլէճէք տիր։

—Սէն-Թէդըեռտա կէօրիւբիւչ տիր. Սընդ-պաբ զաղէթասընըն վիէննա մուխիրինին թէմինէն նագլ էթտիկ պիր հիքմայէ ասղրու իսէ, Ալմանիա իմփէրաթօրը հազրէթլէրին-նէն սուր ու միւսալէմէթ ճիտտէն ար-զուքչ պուլունտուղընա արթըզ չէքք ու չիւպհէ գալմազ։ Ավաթրիա ասաքիրի մա-նօվրալարընտան սօնրա կէօֆրիյտ Արչի-տիւգ Ալպրէխթ թարաֆընտան վէրիլէն պի-յաֆէթ էտնասընտա սօֆրատա հազըր պուլուս-նանլարտան պիրիսինին «Շիւպհէլի տիւչմէնէ թէտարիքաթ ը հարպիյէսինի իքմալա միւ-սաատէ օլունմասը ճահիզ տէյիլ տիր,» տէ-մէսինէ ճէվապէն իմփէրաթօր հազրէթլէրի նիւքութք սէվալէն իմփէրաթօր հազրէթլէրի պուլունմայան եղրէրտէ միւսաէթ ի մէզքիւրէնին իքի այը թէճավուզ էթմէմէսի լազըմ կէլէճէք տիր։ Թէպհիլ ի մէքտան էտէճէքլէրին իլմ ու խապէրլէրի նուճուս իտարէսինճէ զայտ օլունմասը, վէ ասքէրլիքլէ միւքէյյիճ օլանլարտան նագլ ը մէքտան էտէճէքլէրին նիզամընա թէվֆիգէն մանալլի նուճուս մէմուրլէրինէ իպրաղ էյլէյճէքլէրի իլմ ու խապէրլէրին ճիհէթի ասքէրիյէճէտէ զայտընա իչարէթ էտիլմէք իւզրէ նագլ ը մէքտան էտէճէյի զաստալա վէ զարիյէնին պուլունտուղը թա-պուր տաիրէսինտէքի բէտիճ զապիթլէրինէ տահի իրտէ օլունմասը ուտուլ իթթիհատ զըըընտաճապ տըր։

—Հինտիստան փոսթասընըն Սէլանիքթա-րիպհյէ իմրարը քէչճիյաթընը իճրա իչին միրալայ Րիչ վէ Մր. Հարվէյին Սէլանիկէ միւվասէլէթլէրինի եաղմըշ իտիք։ Ալը-զընմըշ մալիւմաթա նագլարէն, միւմահէյ-հիւմանըն իճրա էթտիքլերի քէչճատէ Սէ-լանիք վէ իլթիհատ տէմիր հօլու խաթթա-րընը հինչաաթճա վէ իչլէթմէ մուամէլա-թընճա մէզքիւր փոսթանըն իմրարընա միւ-ռահատ պիր հալտէ պուլունզլարը կիպի, Պրին-տիպհատ մէզքիւր փոսթա մէվզիճաէն այրընճա վակտնալար վասըթասընյէ կէօմրիյէ իսալ օլունմագտա օլարզը, վէ հալ պու-քի Սէլանիքտէ չըմէնտըճէր խաթթընըն սահի-լէ բաղթը թագտիրինտէ պու հիւգտէն տէ մուամէլաթ քէսալ ի թէսհիլաթ էտճէյի միւմահիյէհիւմա թարաֆլարընտան նագլարը միւթալաա ալընմըշ վէ անա կէօրէ բա-փօլար թանզիմ էտիլմիշ տիր։

—Ավխէրէն Միքայէլ էֆէնտի Պէհլամհան հէմ էսքի օդդայը վէ հէմ քիլօյը կէօսթէրէն նէնի ուսուլաա պիր նէվ ահրէմ իճատ էթ-միշ տիր։ Տիրհէմ ի մէզքիւր հարըմ օդդայա վէ 100, 50, 25 վէ 12½ ահրհէմլերէ պէօ-լունմիշ օլուպ, իւզէրինէ թագըմըշ օլան հալվա ալընաճագտա քիլօկրամըն այնի զըմա-լարընա թագսիմ էտիլիր։ Իչպու ահրհէմ հէմ ատաէ հէմ իչէ հարար օլմասը հասէ-սինէյէ նագլար ը ամմէտէ բաղպէթ պուլա-ճաղը մէմուլ տըր։

ԱԳԶԷԼՆԷՐԻՆ ՖԻՅԱԹԸ

Սեպտեմբեր 21/3, 1891

Լ. ստ. [դուփ. քեղմէշ]	19 12	Ր. Տ. հօլ. սէկմ.	63
Թաուֆիյէ ի Տիվ. Գոյմ.	21 37½	Թահվ. Օսմ.	73 10

ԱԳԶԵ ՖԻՅԱԹԸ, լիրա Օսմ. 100 ղրշտան

Մէճիտիյէ	107 32	Փօղ	89 30
Մէճթալիք	99 10	Նափօլէօն	87 10
Պեշլիք	101 20	Ռեշմիյ	51 10
Ամերիգա	102 20	Լիրա Ինկլիզ	110 2

Մանէթ գահիճ 8 67

ԻՍԹԱՆՊՕԼՏԱ

Ա. ՅԱԿՈԲ ՊՕՅԱՃԵԱՆ ՄԱԹԹԱԱՍԸՆՏԱ ԹՒՊ ՕԼՈՒՆՄՈՒՇ ՏԸՐ

Ֆինճանճըլար հօզուրը, Ա. Վէրթիգաճ խան

պէն ի պէչէր իսլահ զապուլ էթմէդ տէրէճէտէ ֆէսատա վարմըշ օլտըղընտան, ին-ձան իչիւն էն էյի չէյ էօլմէք տիր։ Պէհա-պէրին էվվէնմէյի մէն էտէրլէր։ Պունլար նէվմիյէ իչլէրինի պիթիրտիքճէն սօնրա հիքմայէ նիւվիս Թօլմթօյըն էտէրի օլան պու-նէնի ինձիլի թէֆսիր էթմէքլէ վագթ կէ-չիրիրլեր։ Իչպու մէզհէպին թէվսի ի տահ-րէ ի նուճուզ էտէճէյինէ օլ զատար թէհլի-քէ օլմատըզը վէ թարաֆկիրլերի տահի զարարսըզ քիմսէլէր օլտըղլարը էճլէտէն, չիմտիյէ տէյին ճանիպ ի հիւքիւմէթտէն պիր կէօնա մուխալիֆէթ վուղու պուլմա-մըշ տըր։

—Շիմտիքի Եունանիսթանտա էն պիյա-տէ թէվէճճիւհ զաղանմըշ չիր սատ օ-լունան Մ. Տիմէթրիու Գօկօս Աթինատա պիր ասքէրի միւլազիմ թարաֆընտան էօլ-միւրիւլմիւչ օլուպ, միւլազիմ ի միւսահի-լէյհ պատէհու քէնարսինի տահի վուրմըշ տըր։ Մ. Գօկօս հէնուզ 30 սինինի իքմալ էթմիչ պիր կէնճ իսի։

—Սեպտ. 30 Թարիհիյէ Պրիւքսէլտէն չէքիլէն պիր ղըթա Թէլեղրաֆնամէ մէալը-նա նազարէն, ճէն. Պուլանժէ գուլաղընա պիր բիլօվէր սըզգարազ զաթլը նէֆս էյ-լէմիչ տիր։

ՏԱԽԻԼԻՅԷ

Սեպտ. 24ինճի կիւնիւ Սէլանիք չէհ-րինտէ չիտտէթլի պիր ֆուրթունա պուհուր էտէրէք խայըճա խատարաթը մուճիպ օ-մուշ տըր։ Տէմիր հօղու մէվզիֆինտէն չէհ-րէ կիտէն հօլըն իւզէրինէ ուզատընըմըշ օլան քէօփրիւյիւ սուլար ալըպ կէօթիւրմիւչ օ-տըղընտան, ամէտչիւա սէքթէտար օլմուշ տըր։ Մէվզիֆ պինտասընը տահի սու պատ-մըշ վէ տէմիր հօղը 8 քիլօմէթրօ պուտ ը մէսաֆէտէ եէր եէր պօղուլմըշ տըր։

—Պու տէֆա Մէհէմմէտ Արիֆ պէյ տա-հի հիւքիւմէթ ի Սէնիյէյէ միւրաճաաթ է-տէրէք Իսմիհիսատատա պուխար վէ հախօտ աֆ զուվվէթիյէ պիր Թրանվայ ինչասը իսթիյաղընը իսթիտա էյլէմիչ տիր։ Թրան-վայ Իսմիհիսատընըն վափօր իսքէլէսինտէն էրմինի զաղրիսթանընա զատար իչլեյճէք օլուպ, անտէն իհթիյարի օլարաղ Պաղլար-Պաչընա զատար պիր չիւպէ իսթիթը ինա-չասը տահի Թատիմի էտիլմէքտէ տիր։

—Միքայէլ էֆ. Փօրթուգալիանընն հէրի-նէ Զըրատէթ պանդասը միւսիրիյէթինէ ձէ-մալ պէյ նատղ ու Թահինի օլունմըշ տըր։

—Լէվանթ Հէրալտ Սատաուն–Սիվաս իսթա-Թրընըն իսթիյաղը մէսէլէսինէ հէնուզ օ-մուշ պիթմիչ նազարըյա պաղըլամայաճա-ղընը պէյան էտիյօր։ Սահիպ ի իսթիտա Թէմինատ ազէնսինի տիւիօղիթօ էթմիչ իսկ տէ, չարթնամէ ահքատընընա պաղը Թատի-լաթ իճրասընտա իսրար էթմէքտէ տիր։

—Կէյպիվէ քէօփրիւսիւնէ պէտէլ 20–25 մէթրօ դուրպինատ 24,000 լիրա իլէ վիւ-ճուտ կէլէճէք նէնի պիր քէօփրիւնիւն 5–6 այ զարֆընտա լինչասը զարարսիյր օլուպ, իչպու նէնի քէօփրիւնիւն իսթիտաընա զա-տար իսթիթլաթ վէ իրսալաթա խալէլ կէ-Թիրիլմէմէք իւզրէ էսքի քէօփրիւնիւն պիր աղ Թամիր իլէ զուլլանըլճաղը վէ իւզէրինի-տէն Թրէնվէյը իսրար էտիլիր իքէն պու Թրէն-վէյլերին իսթիյաֆէն իքի զըսմա պէօվիւնէյրէք կէչիրիլէճէքլերի, վէ նէնի քէօփրիւնիւն իսթիտաընտան սօնրա էսքի քէօփրիւնիւն հէմ էտիլճէյի իչտիհիմիչ տիր։

—Սեպտ. 14ինճի կիւնիւ սատաթ 10տան 16նճը կիւնիւ 10ա գատար Հալէպտէ գօլէ-բատան 4, վէ Սեպտ. 6 տան 9ա գատար Սէրվէնթիք, Շիրվաթ, Զիյարէթ, Պօղ Թէ-վէ, Գարա Սալ վէ Քէօր Գուլյումճը գարի-յէլէրինտէ 14 վէֆիյաթ վուղու պուլտըղը կէչէն կիւն Հալէպտէն վարիա օլան Թէ-լէղրաֆնամէտէն անլաչըլմըշ տըր։

—Իզմիվաճ, Թալադ, վէֆիյաթ վէ Թէպ-տիլ ի մէքտանա ատա վուղուտաԹըն վագթըյլէ նուճուս իտարէլէրինէ պիլտիրիլմէսինէ Իս-բատէ ի Սէնիյէ սուսուր էյլէմիչ օլուպ, նի-քահարըն այինտէն սօնրա 8 կիւն զարֆընա տա իմամլար վէ եախօտ միլէլ ի սահիբ բուլ էսսա ի բուհանիյէսի Թարաֆընտան պիլ-տիրիլմէսի, վէ Թալադ եա վէֆիյաթ վուղուտաԹընըն Տէր ի Սատաէթ վէ միւճահա-Թընտա, վէ քէղալիք վիլայէթ, լիվա վէ զազա մէրքէզ չէհրլերինտէ պիր այ զար-ֆընտա լինտա օլունմասը, վէ ֆագաթ նուճ-ֆուս մէմուրիյնի պուլունմայան եէրլէրտէ միւսաէթ ի մէզքիւրէնին իչի այը Թէճավուզ էթմէմէսի լազըմ կէլէճէք տիր։ Թէպհիլ ի մէքտան էտէճէքլէրին իլմ ու խապէրլերի նուճուս իտարէսինճէ զայտ օլունմասը, վէ ասքէրլիքլէ միւքէյյիճ օլանլարտան նագլ ը մէքտան էտէճէքլէրին նիզամընա Թէվֆիգէն մանալլի նուճուս մէմուրլէրինէ իպրաղ էյլէյճէքլէրի իլմ ու խապէրլէրին ճիհէթի ասքէրիյէճէտէ զայտընա իչարէթ էտիլմէք իւզրէ նագլ ը մէքտան էտէճէյի զաստալա վէ զարիյէնին պուլունտուղը Թա-պուր տաիրէսինտէքի բէտիճ զապիթլէրինէ տահի իրտէ օլունմասը ուտուլ իթթիհատ զըըընտաճապ տըր։

—Հինտիստան փոսթասընըն Սէլանիքթա-րիպհյէ իմրարը քէչճիյաթընը իճրա իչին միրալայ Րիչ վէ Մր. Հարվէյին Սէլանիկէ միւվասէլէթլէրինի եաղմըշ իտիք։ Ալը-զընմըշ մալիւմաթա նագլարէն, միւմահէյ-հիւմանըն իճրա էթտիքլերի քէչճատէ Սէ-լանիք վէ իլթիհատ տէմիր հօղու խաթթա-րընը հինչաաթճա վէ իչլէթմէ մուամէլա-թընճա մէզքիւր փոսթանըն իմրարընա միւ-ռահատ պիր հալտէ պուլունզլարը կիպի, Պրին-տիպհատ մէզքիւր փոսթա մէվզիճաէն այրընճա վակտնալար վասըթասընյէ կէօմրիյէ իսալ օլունմագտա օլարզը, վէ հալ պու-քի Սէլանիքտէ չըմէնտըճէր խաթթընըն սահի-լէ բաղթը թագտիրինտէ պու հիւգտէն տէ մուամէլաթ քէսալ ի թէսհիլաթ էտճէյի միւմահիյէհիւմա թարաֆլարընտան նագլարը միւթալաա ալընմըշ վէ անա կէօրէ բա-փօլար թանզիմ էտիլմիշ տիր։

—Ավխէրէն Միքայէլ էֆէնտի Պէհլամհան հէմ էսքի օդդայը վէ հէմ քիլօյը կէօսթէրէն նէնի ուսուլաա պիր նէվ ահրէմ իճատ էթ-միշ տիր։ Տիրհէմ ի մէզքիւր հարըմ օդդայա վէ 100, 50, 25 վէ 12½ ահրհէմլերէ պէօ-լունմիշ օլուպ, իւզէրինէ թագըմըշ օլան հալվա ալընաճագտա քիլօկրամըն այնի զըմա-լարընա թագսիմ էտիլիր։ Իչպու ահրհէմ հէմ ատաէ հէմ իչէ հարար օլմասը հասէ-սինէյէ նագլար ը ամմէտէ բաղպէթ պուլա-ճաղը մէմուլ տըր։